

V O D N I K

*po zdravstvenih pravicah
otrok, mladostnic in
mladostnikov*



CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

614.253.83-053.2

VODNIK po zdravstvenih pravicah otrok, mladostnic in
mladostnikov : [priročnik za starše, mladostnice in mladostnike] /
[avtorice Polona Brcar ... [et al.] ; urednici Polona Brcar,
Andreja Črnak Meglič ; ilustracije Petra Štrukelj]. - Ljubljana :
UNICEF Slovenija, 2007

ISBN 978-961-90362-9-7

1. Brcar, Polona

236431616

VODNIK

*po zdravstvenih pravicah
otrok, mladostnic in
mladostnikov*

Za vsakega otroka
Zdravje, Izobrazba, Enakost, Zaščita
NAPREDUJMO V ČLOVEČNOSTI

unicef 

Vodniku na pot 5

Zora Tomič, prof. soc.

o Organizacija zdravstvenega varstva otrok 8

prim. mag. Polona Brcar, dr. med., Margareta Seher Zupančič, dr. med.

Osnovno zdravstveno varstvo 8

Kje se izvaja?

Kdo ga izvaja?

Kaj vam nudimo?

Kako sodelujemo?

Kako vas najdemo?

Zdravstveno varstvo otrok z motnjami v razvoju 12

Nevenka Zavrl, dr. med.

Ambulantno specialistično in bolnišnično varstvo 13

prim. mag. Polona Brcar, dr. med.

Kje se izvaja?

1 Zdravstvene pravice otrok urejene z zakoni in predpisi 15

prim. mag. Polona Brcar, dr. med., Margareta Seher Zupančič, dr. med.

Kaj je pomembno vedeti?

2 Pravica do izbire osebnega zdravnika 18

prim. mag. Polona Brcar, Margareta Seher Zupančič, dr. med.

3 Pravice iz preventivnega programa zdravstvenega varstva 20

prim. mag. Polona Brcar, dr. med., Margareta Seher Zupančič, dr. med.

Sistematični pregledi

Namenski pregledi

Posveti in medicinsko timsko svetovanje

Zdravstvenovzgojno delo

Patronažno zdravstveno varstvo

Zobozdravstveno varstvo

Reproduktivno zdravstveno varstvo mladostnic

4 Pravica do cepljenja proti nalezljivim boleznim 24

prim. mag. Polona Brcar, dr. med., Margareta Seher Zupančič, dr. med.

Kaj pomeni, da je cepljenje obvezno?

Zakaj nas morajo cepiti v zdravstveni ustanovi?

Obvezni program cepljenja v Sloveniji 27

- 5 Pravica do sobivanja staršev v bolnišnici z bolnim otrokom 29**
prim. Marjana Kuhar, dr. med.
- 6 Pravica do zdravil, ki so napisana na recept 30**
prim. Marjana Kuhar, dr. med.
- 7 Pravice do zdraviliškega zdravljenja 31**
prim. Marjana Kuhar, dr. med.
- 8 Pravica do medicinsko tehničnih pripomočkov 32**
prim. Marjana Kuhar, dr. med.
- 9 Pravice za otroke, ki potrebujejo posebno varstvo in nego 32**
prim. Marjana Kuhar, dr. med.
- 10 Pravica do usmerjanja otrok s posebnimi potrebami 33**
prim. mag. Polona Brcar, dr. med.
- 11 Pravica otrok do varnosti pred poškodbami 36**
mag. Mateja Rok Simon, dr. med.
- Potnik v avtomobilu
Pešec
Kolesar
Utopitve
Zadužitve
Padci
Zastrupitve
Oparine in opekline
Poškodbe z ostrimi predmeti
- Lista pravil za varno okolje 40
mag. Mateja Rok Simon, dr. med.
- 12 Seznam zdravstvenih ustanov, kjer lahko poiščete osebnega
pediatra in šolskega zdravnika svojemu otroku in mladostniku 42**
- Mreža zdravstvenega varstva predšolskih otrok 42
- Ljubljana mesto
Ljubljana okolica
Zasavje
Novo mesto
Ptuj

Maribor
Ravne na Koroškem
Celje
Posavje
Kranj
Nova Gorica
Koper
Murska Sobora

Mreža zdravstvenega varstva šolskih otrok in mladostnikov 46

Ljubljana mesto
Ljubljana okolica
Zasavje
Novo mesto
Ptuj
Maribor
Ravne na Koroškem
Celje
Posavje
Kranj
Nova Gorica
Koper
Murska Sobota

Mreža zasebnih ambulant in ordinacij 53

Mreža razvojnih ambulant 54

Vodnik po zdravstvenih pravicah otrok je pripravil Nacionalni odbor za zdravje otrok UNICEF-a Slovenija z namenom, da vam staršem in vsem tistim, ki skrbite za zdravje otrok in mladostnikov v Sloveniji, pomaga pri zagotavljanju njihovih pravic. Naj bo vodič in hkrati priročnik, da se boste znašli v "labirintu", v množici zdravstvenih predpisov in pravic otrok. Dejstvo je, da pogosto ne poznamo vseh pravic in so zaradi tega otroci in mladostniki oškodovani.

Uresničevanje Konvencije o otrokovih pravicah je temeljnega pomena za izboljšanje položaja otrok v Sloveniji. Zato se UNICEF Slovenija kot zagovornik otrokovih pravic stalno s konkretnimi aktivnostmi zavzema, da le-te postanejo sestavina vsakodnevnega delovanja vseh odgovornih v državi. Prav otrokova pravica "do najvišje ravni zdravstvenih standardov in storitev ustanov" je merilo za našo državo, ki se lahko v dosedanji zdravstveni oskrbi uvrsti med države, ki so otrokom in mladostnikom zagotavljale tisto najboljše. To je v veliki meri zasluga zdravstvenih delavcev in UNICEF Slovenija izredno ceni njihovo delo.

Otrokove pravice na področju zdravstva so sestavina celovitega odnosa države do razvojnih možnosti otroka in mladostnika, njihovih potreb in interesov, do njihovih pravic. Pričakujemo da bo nacionalni akcijski načrt za izboljšanje položaja otrok v Sloveniji dal v povezavi z drugimi otrokovimi pravicami pravo mesto tudi tej pravici, skladno z razvojnimi cilji in usmeritvami, v celostnem pristopu k otroku za njihovo največjo korist.

V reformi zdravstva, ki še ni zaključena, so imeli pomembno vlogo civilna družba, nevladne organizacije in starši. Razvilo se je izjemno in uspešno sodelovanje civilne družbe in zdravstvenih strokovnjakov ter javnosti. Doseženo je bilo dvoje: starši in javnost so bili opozorjeni na nevarnost zmanjševanja pravic otrok in mladostnikov, država se je morala javno odzvati na to dejstvo. Povezano delovanje civilne družbe in strokovnjakov ter javna obravnava teh problemov je prispevala k razvrščanju dilem in k pisni izjavi odgovornih, da ostane zdravstvena oskrba otrok in mladostnikov na obstoječi kakovostni ravni. Tako verjamemo, da bosta bodoči nacionalni program za naslednje obdobje in nov zakon na področju zdravstva postala trdna osnova za udejanjanje pravic otrok. Pri tem ne gre le za to, da ne bi bile kršene, temveč da jih bomo lahko uresničevali povsod po Sloveniji, da bo zagotovljena materialna in kadrovska osnova zanje in da bo zdravstvena oskrba otrok in mladostnikov lahko sledila novim spoznanjem na področju medicine.

V UNICEF-u Slovenija bo Nacionalni odbor za zdravje otrok spremljal uresničevanje te pravice in poskušal prispevati k še boljši zdravstveni oskrbi otrok in mladostnikov. Želi pa delovati tudi v podporo vam, spoštovani starši, v skrbi za zdravje vaših in naših otrok. Naj bo vodnik po zdravstvenih pravicah otrok, ki so ga oblikovali ugledni strokovnjaki, naš prvi prispevek.

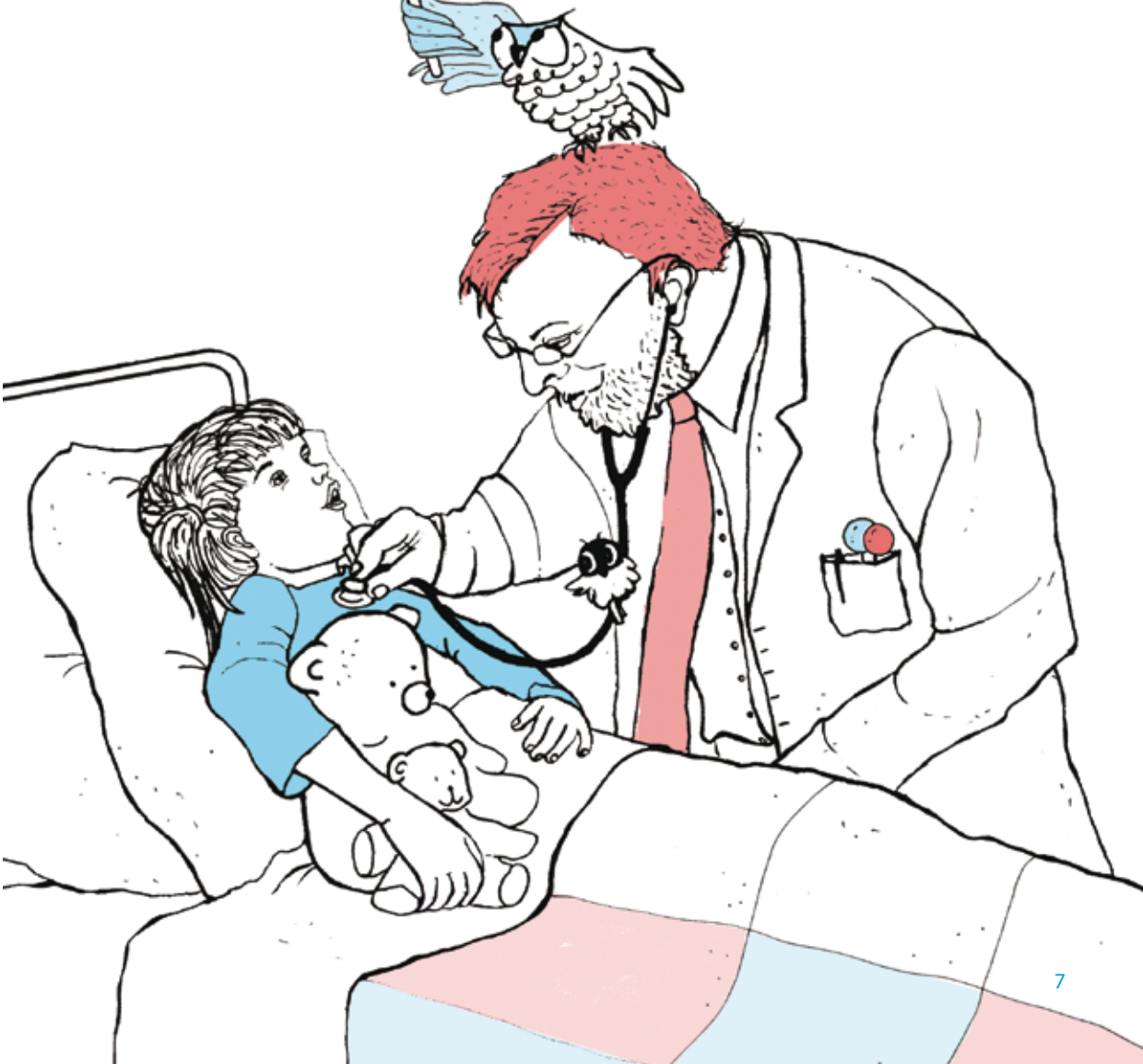
Zora Tomič prof. soc.

UNICEF Slovenija

Predsednica

Ljubljana, november 2004

■ 24. člen Konvencije o otrokovih pravicah določa: „Države podpisnice priznavajo otrokom **pravico** do najvišje ravni zdravstvenih standardov in storitev.” ■



Organizacija zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov

Osnovno zdravstveno varstvo



Kje se izvaja? Zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov na primarni ravni je organizirano v zdravstvenih domovih in zasebnih otroških in šolskih ordinacijah po celi Sloveniji.

V vsakem zdravstvenem domu je organizirana služba za zdravstveno varstvo predšolskih otrok, zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine ali pa skupaj, za predšolske otroke in mladino. Tudi zasebne otroške in šolske ordinacije imajo praviloma varstvo otrok in mladostnikov ločeno od varstva odraslih. Le v nekaterih krajih Slovenije služba ni organizirana ločeno za otroke in mladostnike in le ti lahko poiščejo pomoč samo pri splošnem zdravniku v splošni ambulanti (dejavnosti splošne medicine) v zdravstvenem domu, zdravstveni postaji ali zasebni ordinaciji.

Kdo ga izvaja? Zdravstveno varstvo izvajajo timi predšolskega zdravnika in timi šolskega zdravnika, ki so dodatno usposobljeni za delo z otroki in mladostniki.

Zdravniki so specialisti pediatri, specialisti šolske medicine in splošni zdravniki s tri mesečnim podiplomskim tečajem iz zdravstvenega varstva žensk, otrok in mladine, redkeje specialisti splošne medicine. Z zdravnikom v timu sodeluje medicinska sestra (višja ali diplomirana medicinska sestra), ki je dodatno usposobljena za izvajanje preventivnih dejavnosti, predvsem zdravstveno-vzgojnega dela in medicinskih tehnik (srednja medicinska sestra).

Vsak otrok in mladostnik/-ca mora imeti izbranega osebnega zdravnika. Pri tem je zaradi zahtev po kakovostnem preventivnem zdravstvenem varstvu prišlo do nekaterih posebnosti v organizaciji, ki jih pri zdravstvenem varstvu odraslih ne zasledimo:

Če v predšolskem obdobju starši v oddaljenih krajih ali v krajih, kjer ni pediatra, izberejo svojemu otroku **za osebnega zdravnika splošnega zdravnika**, ki ni dodatno usposobljen za delo z otroki, ta za izvedbo predpisanega preventivnega programa s cepljenjem pooblasti najbližjega pediatra na primarni ravni, za kar ne potrebujete napotnice. Če vas napoti k pediatru na primarni ravni zaradi vodenja kronične bolezni pa je napotnica nujna. Če obravnave pri pediatru ne predlaga osebni zdravnik, jo lahko zahtevate starši sami.

V času šolanja se lahko poleg izbranega osebnega zdravnika pojavi še en zdravnik, to je **izbrani zdravnik šole** (tudi za tega zdravnika specialista šolarji, dijaki, vajenci in študentje ne potrebujejo napotnice). Le-ta je zadolžen za izvedbo celotnega predpisanega preventivnega programa na šoli. To je zdravnik, ki je praviloma (priporočeno) tudi izbrani osebni zdravnik učencem te šole. V večjih mestih (Ljubljana, Maribor, Celje, Novo mesto ...), na velikih šolah in pri srednješolcih, ki se šolajo zunaj kraja bivanja, pa izbrani osebni zdravnik in izbrani zdravnik šole žal nista isti osebi, ker to pogosto ni izvedljivo.

Kaj vam nudimo? Zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov na primarni ravni vključuje:

- odkrivanje in zdravljenje bolezni in poškodb,
- preiskave, ki se lahko opravijo v okviru zdravstvenega doma ali ordinacije,
- preventivne preglede, svetovanja, cepljenja, zdravstveno vzgojo, ki so predpisani z nacionalnim preventivnim programom,

Zdravnik za preglede na višji ravni, pri različnih **specialistih** (specialist za bolezni oči, specialist za bolezni nosu, ust in grla ... tudi za pediatra) ali **za sprejem v bolnišnico izda napotnico**.

Pri specialistu **v zdravstvenem varstvu otrok in mladostnikov** na primarni ravni otroci, mladostniki in njihovi starši poiščejo pomoč brez napotnice. Prav tako **brez napotnice** lahko poiščejo pomoč v **dežurni službi in nujni medicinski pomoči**.

Storitve pediatrov in specialistov šolske medicine na primarni ravni so otrokom in mladostnikom/-cam dostopne brez napotnice.■

V primeru bolezni (kurativni obisk) boste sami pripeljali otroka oziroma bo mladostnik/-ca sam prišel k izbranemu osebnemu zdravniku. ■ Če je zdravnik zaradi bolezni odsoten, ga nadomešča nadomestni zdravnik, o čemer vas bo obvestila medicinska sestra in vas usmerila k drugemu zdravniku. ■ Če ste se zmotili o delovnem času svojega zdravnika, vas bodo sprejeli samo, če gre za nujen primer.

Svetujemo vam, da preverite delovni čas otrokovega osebnega zdravnika in se dogovorite za uro obiska.■



Zato vam svetujemo, da preverite delovni čas svojega zdravnika in se dogovorite za uro obiska, preden se odpravite v ordinacijo na slepo. Premislite tudi, ali je res potrebno poiskati pomoč takoj ali pa lahko počakate svojega osebnega zdravnika. **Zdraviti se pri svojem osebnem zdravniku je privilegij**, ki ga lahko ponudijo samo sodobni in finančno stabilni zdravstveni sistemi, saj vaš zdravnik pozna vse zdravstvene probleme vašega otroka–mladostnika in mu z večjo sigurnostjo in hitreje pomaga pri novo nastalih težavah.

Na **preventivne preglede in cepljenja** ter druge preventivne aktivnosti boste povabljeni pisno na domači naslov, preko šolske svetovalne službe ali se boste za datum v naprej dogovorili pri zadnjem obisku. V teh primerih je pomembno, da pravočasno obvestite (vsaj en teden prej, če je to le mogoče), če na pregled ne morete priti, ker bo na pregled lahko povabljen drug otrok ali mladostnik. Tako boste prihranili dragoceni čas, ki ga boste deležni tudi vi pri naslednjem obisku.

Kako sodelujemo? Sami lahko veliko pripomorete h kakovostni zdravstveni oskrbi, s katero ne boste zadovoljni samo vi, ampak tudi vaš izbrani osebni zdravnik ali izbrani zdravnik šole (preventivni pediater), saj mu boste pomagali ustvariti pogoje za kakovostno delo. **Kako?** ■ Vedno boste imeli s **seboj potrjeno zdravstveno kartico in cepilno knjižico**, saj le tako lahko izvede vse potrebne storitve. ■ Vedno boste osebnemu zdravniku **takoj prinesli izvid** specialista ali odpustnico iz bolnišnice, ki ste jo prejeli takoj ob pregledu ali po pošti, saj le tako lahko vaš zdravnik

pravočasno uresniči vse napotke (vas napoti na laboratorijske kontrole, fizioterapijo, preiskave... in predpiše potrebna zdravila). ■ Vedno boste **posredovali pisna in ustna sporočila izbranega osebnega zdravnika zdravniku šole** (pooblaščen preventivni pediater) in obratno (če to ni ista oseba). Le tako bosta lahko usklajeno opravila vse potrebno za ohranitev zdravja vašega otroka in mladostnika. ■ Vedno boste **spremembe osebnih podatkov sporočili medicinski sestri**, da vas bodo obvestila našla na pravem naslovu in pravočasno.

Kako vas najdemo? Osebni podatki otrok, mladostnikov in njihovih staršev so varovani v skladu s predpisi Zakona o varstvu osebnih podatkov, vendar je za nemoteno delo tima zdravnika del podatkov nujno potreben. Zato sta vzpostavljeni dve poti pridobivanja podatkov.

Prva je odvisna od povezave med službami in je določena z zakonom. Ko se otrok rodi v eni od porodnišnic, le-ta podatek posreduje patronažni službi, ki je odgovorna za območje, v katerem bo otrok v bodoče bival. Patronažna služba s prvim obiskom novorojenčka preveri, da je naslov pravilen, sicer po različnih z zakonom predpisanih poteh poišče pravi naslov. Lahko se tudi zatakne, zato patronažno službo o svojem novem naslovu obvestite tudi sami. Ko je čas za obisk pri pediatru v prvem mesecu starosti in starši ne pripeljejo otroka na pregled, ga predšolsko zdravstveno varstvo vabi na naslov, ki mu ga posreduje patronažna služba ali le-ta sama povabi otroka na pregled. Podobno sodelovanje med službami se vzpostavi, ko

gre otrok v šolo. Vsaka šola imenovanemu zdravniku šole posreduje seznam in naslove učencev, ki so kandidati za sistematični pregled. Tako le-ta lahko vabi na pregled razred skupaj preko šolske svetovalne službe ali pa vsakega učenca posebej na dom, odvisno od vrste pregleda.

Druga pot je odvisna od vas samih, to je, da ste stalno v stiku s timom izbranega osebnega zdravnika in mu javljate morebitne spremembe osebnih podatkov (spremembe naslova, priimka...) oziroma druge podatke potrebne za nemoteno zdravstveno varstvo (napotnice, bolniški dopust itd.). V primeru, ko starši šoli (najpogosteje srednjim šolam) ne dovolijo evidentirati naslova, so sami dolžni zagotoviti potrebne podatke zdravstveni službi oziroma sami skrbeti za uresničevanje pravic svojih otrok in mladostnikov z naslova zdravstvenega varstva, za kar so tudi zakonsko odgovorni.

Zakaj država tako posega v družino? Poleg staršev, ki so prvi dolžni poskrbeti za vse potrebno v zvezi z različnimi možnostmi uresničevanja zdravstvenih pravic svojih otrok, je tu tudi država, ki s svojimi službami in pomočmi poskrbi za dobro otrok in mladostnikov v tistih družinskih skupnostih, ki ne zmorejo ukrepati v dobro otrok in mladostnikov.

Na preventivne preglede in cepljenja ter druge preventivne aktivnosti boste povabljeni pisno na domači naslov, preko šolske svetovalne službe ali se boste za datum vnaprej dogovorili pri zadnjem obisku.■



Zdravstveno varstvo otrok z motnjami v razvoju

Za otroke z motnjami v razvoju je na področju zdravstva v Sloveniji vzpostavljena [mreža razvojnih ambulant](#). Te so organizirane regijsko in so namenjene otrokom do 19-tega leta starosti.

V timu razvojne ambulante so zdravnik (specialist pediatrije ali šolske medicine z dodatnimi znanji iz otroške nevrologije), medicinska sestra, nefrofizioterapevt, delovni terapevt in govorni terapevt, sodelujejo pa še psiholog, specialni pedagog, logoped in socialni delavec. Ti strokovnjaki se glede na otrokove potrebe povezujejo med seboj, kot tudi z drugimi strokovnjaki in specialisti ter ustanovami (vrtci, šolami, centri za socialno delo, društvi, zavodi ...).

V ambulantno otroka najpogosteje napoti osebni zdravnik, ki ob rednih pregledih opazi [nepravilnosti ali motnjo v razvoju](#). Včasih pa starši otrokove težave opazijo sami ali jih nanje opozorijo v vrtcu ali šoli. V tem primeru za napotnico zaprosijo osebnega zdravnika, lahko pa se za prvi pregled v razvojni ambulanti naročijo sami. Če so potrebni dodatni pregledi ali zagotovitev pomoči otroku in predpis pripomočkov, je napotnica s pooblastilom osebnega zdravnika nujna.

V razvojnih ambulantah pozorneje spremljajo tudi [razvoj otrok z rizičnimi obporodnimi dejavniki](#). Med njimi so najpogostejši prezgodnje rojstvo (pred 36. tednom), prenizka porodna teža, obporodni zapleti, močna zlatenica. Nekatere porodnišnice te

otroke napotijo v področno razvojno ambulantno preko Registra rizičnih otrok in jih iz ambulate nato na pregled povabijo. Drugje dobijo datum prvega pregleda že pred odhodom iz porodnišnice ali pa otroka na pregled napoti osebni zdravnik po prvem pregledu v posvetovalnici.

Ena od pomembnih nalog razvojnih ambulant je tudi [pomoč otrokom s posebnimi potrebami](#) in njihovim družinam, pa tudi ustanovam, v katere so ti otroci vključeni (vrtci, šole). Razvojne ambulate so namenjene predvsem otrokom z motnjo v gibalnem ali umskem razvoju, z okvarami vida ali sluha, govorno-jezikovnimi motnjami ali s specifičnimi učnimi težavami. Socialne pravice in postopek usmerjanja teh otrok v ustrezne ustanove vzgoje in izobraževanja so opisani v drugih poglavjih, dodatne informacije pa lahko dobite tudi v razvojni ambulanti.

Ambulantno specialistično in bolnišnično varstvo

Kje se izvaja? Ambulantno specialistično zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov je organizirano različno, odvisno od vrste specialista in kraja v Sloveniji. Večina ambulantno specialistične dejavnosti je organizirana ob splošnih bolnišnicah ali klinikah v Ljubljani. V zadnjem času pa se odpira tudi vse več zasebnih specialističnih ordinacij. Pri splošnih bolnišnicah so prav otrokom in mladostnikom namenjene specialistične ambulate s specialistom pediatrom, usmerjenim v ožje strokovno področje, kot na primer:

- ambulantna za splošno pediatrijo
- za pljučne bolezni–pulmološka ambulantna
- za alergične in revmatične bolezni–alergološka oz. revmatološka ambulantna
- za bolezni srca in ožilja–kardiološka ambulantna
- za bolezni sečil–nefrološka ambulantna
- za bolezni prebavil–gastroenterološka ambulantna
- za bolezni živčnega sistema–nevrološka ambulantna
- za bolezni žlez z notranjim izločanjem–endokrinološka ambulantna
- za sladkorno bolezen–diabetološka ambulantna
- za bolezni novorojenčkovega obdobja–neonatološka ambulantna
- za funkcionalno diagnostiko...

Vendar za vse vrste bolezni otroci in mladostniki nimajo na razpolago specialističnih ordinacij namenjenih samo njim, temveč so namenjene tudi odraslim. V njih ordinirajo specialisti, ki niso pediatri, ampak so specialisti drugih specialnosti (okulist, dermatolog, infektolog, fiziater, kirurg ...).

Bolnišnično zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov poteka v vseh splošnih bolnišnicah in porodnišnicah po Sloveniji, na Pediatrični kliniki v Ljubljani in Kliničnem otroškem oddelku v Mariboru, Klinikah in kliničnih oddelkih v Ljubljani. Na otroških oddelkih enajstih splošnih bolnišnic (Murska Sobota, Ptuj, Maribor, Slovenj Gradec, Novo mesto, Trbovlje, Brežice, Izola, Šempeter pri Novi Gorici, Celje, Jesenice), Pediatrični kliniki v Ljubljani in Kliničnem otroškem oddelku v Mariboru se otroci in mladostniki zdravijo zaradi notranjih bolezni. Tu za njih skrbijo specialisti pediatri, ki so na klinikah še dodatno usposobljeni za zelo hude in redke bolezni. V nekaterih bolnišnicah ležijo na otroških oddelkih vsi otroci in mladostniki, tudi tisti, ki se zdravijo zaradi drugih bolezni, kot so bolezni oči, bolezni kože, nalezljivih bolezni ... ali so prišli na operacijo slepiča, mandeljnov ... V primeru, da so otroci in mladostniki nastanjeni na drugih oddelkih in klinikah (kirurških, očesnih, ORL ipd.), jih zdravi poleg lečečega specialista za bolezen, zaradi katere je otrok v bolnišnici, še pediater. To je sicer ustaljena praksa v splošnih bolnišnicah, na ljubljanskih klinikah pa je tako sodelovanje bolj izjema kot pravilo. Še do pred nekaj leti so na otroške oddelke sprejemali samo otroke do 15. leta starosti, zdaj jih sprejemajo do 18. leta starosti, če je le prostorsko mogoče, ponekod pa tudi starejše, kadar gre za bolnike s težkimi kroničnimi

bolezni ali bolnike z duševno prizadetostjo. Bolnišnično zdravljenje predstavlja za otroka in mladostnika hud stres, ki ga na otroških oddelkih in klinikah skušamo zmanjšati z usposobljenostjo vsega osebja za delo z različno starimi otroki in mladostniki in visoko strokovnostjo, prilagojenostjo prostorov (igralnice, skupni prostori, pohištvo ...) organizacijo življenja v bolnišnici (bolnišnična šola, pristočasne aktivnosti, sobivanje staršev, celodnevni obiski...). Tega seveda na oddelkih za odrasle ni, zato bolnišnično zdravljenje ne samo otroci, ampak tudi mladostniki težje prenašajo.

Starši v času bolnišničnega zdravljenja pomembno prispevate k hitremu okrevanju vašega otroka ali mladostnika. Zato vam svetujemo, da preživite v bolnišnici z otrokom kolikor vam le dopuščajo možnosti, ga s svojo prisotnostjo razbremenjete strahu pred neznanim, ga bodrite in spodbujate, zamotite, ko ni preiskav in drugih aktivnosti, in skušate ohranjati optimistično razpoloženje. ■



Krovni zdravstveni zakon, iz katerega izhajajo pravice in dolžnosti otrok in mladostnikov ter njihovih staršev, je [Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju RS](#) (Ur. list RS 20/04). Zakon določa izvajalce zdravstvenega varstva, aktivnosti, ukrepe in storitve za promocijo zdravja, preprečevanje bolezni, zgodnje odkrivanje bolezni, pravočasno zdravljenje, nego in rehabilitacijo zbolelih in poškodovanih. Prav tako določa pravice iz zdravstvenega zavarovanja, s katerimi se zagotavlja socialna varnost v primeru bolezni, poškodbe, poroda ali smrti.

[Zakon o zdravstveni dejavnosti](#) (Ur. list RS 36/04) ureja področje delovanja zdravstvene službe, kot so zdravstveni domovi, zasebne ordinacije, dežurna služba in nujna medicinska pomoč, specialistične ambulante, bolnišnice, inštituti, zavodi, lekarne ...

[Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni](#) (Ur. list RS št.19/98, 47/98, 26/00, 67/01, 33/02) določa vsebino preventivnih programov, ki se zagotavljajo z naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja.

[Zakon o nalezljivih boleznih](#) (Ur. list RS 69/95) in [Pravilnik o cepljenju in zaščiti z zdravili in varstvu pred vnosom in razširjanjem nalezljivih bolezni](#) (Ur. list RS 16/99) s [Programom imunoprofilakse in kemoprofilakse](#), ki ga izda Ministrstvo za zdravje za vsako leto posebej, natančno določajo proti katerim nalezljivim boleznim

in v katerem starostnem obdobju morajo biti otroci in mladostniki cepljeni. Določa tudi proti katerim boleznim moramo biti cepljeni v primeru potovanja v tujino. Navaja cepilne programe, ki niso obvezni, so pa priporočljivi. Z zakonom so določene tudi zahteve za zagotavljanje kakovostnih cepiv, njihovega uvoza in distribucije.

[Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja](#) (Ur. list RS 30/03, 35/03) podrobneje urejajo vrste in obseg pravic, obveznosti zavezancev in zavarovanih oseb, pogoje in postopke za uresničevanje pravic, standarde zdravstvenih storitev in medicinsko tehničnih pripomočkov, varstvo pravic zavarovanih oseb in nadzor uresničevanja pravic in obveznosti.

Kaj je pomembno vedeti ?

Otroci in mladostniki do dopolnjenega 19. leta starosti [imajo pravico do osebnega zdravnika](#), ki mora biti specialist pediater ali specialist šolske medicine in [le izjemoma splošni zdravnik dodatno usposobljen](#) za delo z otroki in mladostniki ali specialist splošne oziroma družinske medicine. Prav tako mora biti [izbrani zobozdravnik za to starostno obdobje](#), praviloma usposobljen za zobozdravstveno varstvo otrok in mladostnikov. Dekleta imajo pravico do [osebnega ginekologa](#). Namen teh določil je zagotoviti otrokom in mladostnikom kakovostno njim prilagojeno preventivno zdravstveno varstvo, zdravljenje in rehabilitacijo z za to delo usposobljenim zdravnikom. Otroci in mladostniki (zakonski, nezakonski,

posvojenci, pastorki, drugi otroci, ki jih zavarovanec preživlja) imajo [pravico do obveznega zdravstvenega zavarovanja kot družinski člani zavarovanca](#), in sicer do dopolnjenega 15. oziroma 18. leta starosti, če niso že zaposleni; po tej starosti pa do konca rednega šolanja oziroma študija.

Otroci, ki postanejo popolnoma in trajno nezmožni za delo, imajo do dopolnjenega 18. leta starosti ali do konca rednega šolanja, [pravico do zavarovanja kot družinski člani, dokler traja takšna nezmožnost](#). To pravico lahko uveljavljajo, če jih zavarovanec preživlja oziroma ne prejema nadomestila po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih odraslih oseb.

Otroke, ki so zavarovani kot družinski člani, [ni potrebno prostovoljno zavarovati, pravice jim pripadajo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v celoti](#). Ta pravica velja tudi za zdravlila na vmesni listi, zdraviliško zdravljenje, medicinsko–tehnične pripomočke itd., kar pa si morajo njihovi starši zagotoviti s prostovoljnim zdravstvenim zavarovanjem.

V primeru, da se [mladostnik/-ca ne šola redno](#) (šolanje na privatnih šolah brez koncesije, se po zaključku šole ne uspe vpisati na nobeno šolo, je izpisan iz šole zaradi disciplinskega ali drugega ukrepa ...) [mu po 18. letu starosti usahne pravica](#) do zavarovanja kot družinskemu članu. V tem primeru [mora na občini stalnega prebivališča zaprositi za status občana](#) (to pomeni, da izpolnjuje pogoje za zavarovanje skladno z 21. točko prvega odstavka 15. člena Zakona o zdr. varstvu in zdr. zavarovanju RS pod pogojem, da ima

stalno prebivališče v Sloveniji in ni zavarovan z drugega naslova in nima prihodkov iz kapitala, premoženja, dela preko študentskega servisa ...). To pomeni, da mu usahne tudi del pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki pripadajo otrokom in mladostnikom dokler se šolajo redno in so zavarovani kot družinski člani, zato se morajo zaradi ohranitve obsega pravic [zdravstveno zavarovati še prostovoljno](#). Na osnovi [pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja je zagotovljeno plačilo naslednjih zdravstvenih storitev](#):
■ preventivnega zdravstvenega varstva s cepljenjem po programu ■ zdravljenja, rehabilitacije ter nujne medicinske pomoči vključno z reševalnimi prevozi ■ zdravljenja zaradi poklicnih bolezni in poškodb pri delu ■ patronažnih obiskov, nege na domu ali v socialnovarstvenem zavodu ■ zdravstvenega varstva deklet v zvezi s svetovanjem pri načrtovanju družine, kontracepciji in v zvezi z nosečnostjo ■ stroškov zdravil predpisanih na recept iz pozitivne in vmesne liste.

[Za poškodbe pri delu in poklicno bolezen so zavarovani učenci in študentje](#) pri praktičnem pouku, pri opravljanju proizvodnega dela oziroma delovne prakse in na strokovnih ekskurzijah, pa tudi če opravljajo dela preko poblaščenih organizacij, volontersko ali se udeležijo mladinskih taborov v R Sloveniji. Te pravice pripadajo tudi [otrokom in mladostnikom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju](#) pa pri praktičnem pouku v organizacijah za usposabljanje ali na obveznem praktičnem delu. [Starši oziroma skrbniki imajo pravico do nado-](#)

mestila osebnega dohodka in izostanka z dela (plačanega bolniškega dopusta) za nego bolnega otroka in mladostnika. Pravico lahko uresniči eden od staršev (nezaposleni zakonec). Za nego otroka do 7. leta starosti in težje ali težko telesno in duševno prizadetega otroka traja pravica do nadomestila do 15 delovnih dni. Za otroka starejšega od 7 let pa do 7 delovnih dni. Če zdravstveno stanje otroka zahteva daljšo nego, lahko osebni zdravnik otroka, po odobritvi imenovanega zdravnika Zavoda, podaljša trajanje pravice do odsotnosti z dela z nadomestilom osebnega dohodka največ do 30 delovnih dni, pri otrocih starejših od 7 let pa do največ 14 delovnih dni. Eden od staršev ima pravico do nadomestila osebnega dohodka do šest mesecev za nego otroka do 18. leta starosti v primeru, če ima otrok težko možgansko okvaro ali če zboli za rakavim obolenjem, ali če pride do drugih posebno hudih poslabšanj zdravstvenega stanja. To pravico ima eden od staršev tudi v času, ko je otrok v bolnišnici. Komisija II. stopnje pri Zavodu lahko odobri v tem primeru odsotnost z dela le na predlog Strokovnega kolegija Pediatrične klinike, Kliničnega centra v Ljubljani.

Višina nadomestila v času bolniške odsotnosti znaša 80% osnove. Osnova je povprečna mesečna plača izplačana v koledarskem letu pred nastopom bolniške povečana za indeks rasti povprečne plače vseh zaposlenih v RS v primerjavi s povprečno plačo vseh zaposlenih v Sloveniji v koledarskem letu, iz katerega je osnova. Otroci in mladostniki imajo **pravico do**

povračila potnih stroškov do najbližjega izvalca (prevoznih stroškov, stroškov prehrane in nastanitve med potovanjem in bivanjem zunaj domačega kraja) **pri uresničevanju pravic do zdravstvenih storitev v primeru, ko morajo k zdravniku ali v zdravstveni zavod, ker v kraju šolanja, zaposlitve in bivanja ni ustreznega zdravnika/zavoda, oziroma ga tja napotijo na pregled, preiskavo ali zdravljenje/-rehabilitacijo.** Pravico, do nadomestila ima tudi spremljevalec, ki ga morajo imeti otroci do dopolnjenega 15. leta starosti in starejši mladostniki, do 18. leta starosti, če so napoteni na zdravljenje v tujino ali so težje ali težko duševno in telesno prizadeti. Bolnik in spremljevalec sta upravičena do povračila stroškov za prevoz z javnim prevoznim sredstvom ob predložitvi vozovnic ali do povračila prevoznih stroškov v vrednosti 10% cene litra euro super bencina na km (bolnikom se dodatno zmanjša vračilo za 3% minimalne plače tekočega meseca, kar za spremljevalca ne velja). V primeru, da morata biti odsotna z doma več kot 12 ur imata pravico do povračila stroškov prehrane v višini 60% dnevnice, ki se izplačuje delavcem državne uprave. V primeru, da morata v drugem kraju prenočiti imata pravico do povračila stroškov v višini cene hotela s tremi zvezdicami. Otroci do 7. leta starosti imajo pravico do povračila stroškov prehrane in bivanja v višini polovice zgoraj navedenih sredstev. Višina povračila potnih stroškov in postopek je natančneje opredeljen v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Pravilih Zavoda (ZZZS).

Pomembno sporočilo zakona je, da ima vsak pravico do najvišje možne stopnje zdravja in **tudi dolžnost**, da za svoje zdravje skrbi po vseh svojih najboljših močeh ter da ne sme ogroziti zdravja drugih in je po svojih močeh dolžan drugemu nuditi pomoč oziroma **poskušati pomagati**. ■

2

Po pravilih obveznega zdravstvenega zavarovanja si mora vsak zavarovanec izbrati svojega osebnega zdravnika, osebnega zobozdravnika in ženske osebnega ginekologa. Za otroka do 15. leta starosti ali starejše otroke, ki so opravilno nesposobni, izberejo osebnega zdravnika starši, varuh ali skrbnik (za slednje tudi nosilec zavarovanja). Po 15. letu starosti si mladostnice in mladostniki lahko sami izberejo svojega osebnega zdravnika. Pri zdravniku, ki si ga izberete [podpišete izjavo o izbiri](#).

Izbranega osebnega zdravnika smo si ob podpisu izjave izbrali za obdobje najmanj enega leta. Če pride med zdravnikom in vami do nesoglasji, nesporazuma ali nezaupanja, če se preselite ali je zdravnik odsoten več kot tri mesece, lahko zamenjate osebnega zdravnika prej. V takem primeru si izberete drugega osebnega zdravnika in pri prvem obisku podpišete izjavo o izbiri. V primeru, da ste osebnega zdravnika zamenjali prej kot v enem letu morate navesti tudi razlog zamenjave.

[Staršem svetujemo](#), da ob izbiri osebnega zdravnika svojemu otroku in mladostniku upoštevajo naslednja dejstva. ■ Starši se radi odločajo racionalno, za svojega otroka izberejo kar svojega osebnega zdravnika, še posebno v primerih, če je prvi pediater precej oddaljen od njihovega doma. Svojega zdravnika dobro poznajo, z njim dobro sodelujejo, mu zaupajo in to je

čudovito! Taka možnost izbire “družinskega zdravnika” se zdi zelo praktična, saj starši naenkrat lahko opravijo pregled otroka, dvignejo recepte za staro mamo in še sami napotnico za očesnega zdravnika. Vsem primanjkuje časa, še posebno družinam z več otroki. [Vendar je taka odločitev dobra za vašega otroka/mladostnika le na prvi pogled. Zakaj?](#)

Svojemu otroku/mladostniku morate izbrati zdravnika [usposobljenega za delo z otroki in mladostniki](#). Po strokovni izobrazbi je to specialist pediater ali specialist šolske medicine ali vsaj splošni zdravnik, ki se je dodatno usposobil za delo z otroki in mladostniki. Pomembno je še nekaj. Ti zdravniki morajo večino svojega delovnega časa posvetiti delu z otroki in mladostniki in se vse življenje usposablјati za to delo, saj le tako ohranjajo potrebna znanja in veščine za delo z otroki in mladostniki. Temu v praksi pravimo, da bodo zdravniki ostali občutljivi za to delo. Tako kot kirurg potrebuje druga znanja in veščine od internista, tako zdravnik za odrasle (splošni zdravnik) potrebuje druga znanja in veščine kot pediater. Medicina je veda, ki se skokovito hitro razvija, zato je zelo težko slediti vsem novostim in si ohranjati sveža znanja.

Pomembno je vedeti, da [otroci niso pomanjšani odrasli in mladostni neko prehodno obdobje](#). Otroci in mladostniki zbolevajo za drugimi boleznimi kot odrasli. Iste bolezni se pri njih

kažejo z drugačnimi znaki kot pri odraslih, bolezní potekajo z drugačno dinamiko in zapleti kot pri odraslih, za prepoznavanje bolezní imamo drugačne postopke. Pri otrocih in mladostnikih, kjer se s starostjo sporazumevanje spreminja, je pomembno, da jih obravnava za tako komunikacijo usposobljen strokovnjak. Preventivno varstvo je v predšolskem in šolskem obdobju obsežno in zahtevno, za to delo sta od specialistov dodatno usposobljena samo specialist pediater in specialist šolske medicine.

Usposobljen zdravnik bo veliko zdravstvenih težav rešil že v ordinaciji in **ne bo po nepotrebnem napotoval k drugim specialistom ali v bolnišnico**, kar za otroka in mladostnika predstavlja stres. Diagnostični postopki in postopki zdravljenja, vodenje otrok in mladostnikov s kroničnimi boleznimi, presejalni testi (postopki za odkrivanje bolezní, ki še ni prepoznavna niti za bolnika samega) in preventivni programi se ves čas posodablajo in usklajujejo v enotno doktrino na najvišjem strokovnem nivoju v državi (Razširjen strokovni kolegij za pediatrijo). Z rednim podiplomskim izobraževanjem se nova znanja posredujejo otroškimi in mladinskimi zdravnikom na primarni ravni. Le na ta način lahko vsem otrokom in mladostnikom zagotavljamo enako strokovno raven.

Priporočamo, da se starši preden izberejo osebnega zdravnika svojemu otroku, prav tako tudi mladostniki in mladostnice, pozanimajo, kdo v njihovem kraju je usposobljen za zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov, in če je le mogoče, izberejo pediatra ali šolskega zdravnika, čeprav je ordinacija izven domačega kraja in bi bilo do splošnega zdravnika (družinskega zdravnika) bližje in enostavneje.■

Izbrani osebni zdravnik za otroke in mladostnike do dopolnjenega 19. leta starosti je specialist pediater in specialist šolske medicine.■



3

vključujejo:

- *patronažne obiske na domu* ■ *sistematične preglede v posameznih starostnih obdobjih* ■ *preventivne preglede z določenim namenom* ■ *zdravstveno-vzgojne vsebine za informiranje otrok, mladostnikov in staršev ter pedagoškega osebja* ■ *cepljenje po programu* ■ *različne oblike svetovanja*

Država za otroke in mladostnike/-ce v okviru obveznega zdravstvenega zavarovanja zagotavlja različne preventivne dejavnosti. **Nacionalni preventivni program za otroke in mladostnike** je zapisan v Pravilniku za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni in obsega:

Sistematični pregledi

Njihov namen je spremljanje rasti in razvoja, ugotavljanje telesnega in duševnega zdravja s ciljem zgodnjega odkrivanja bolezni in motenj, ko te še niso očitne (laiku prepoznavne), da bi tako dosegli možnost zgodnjega ukrepanja, zdravljenja in rehabilitacije. Prav tako je namen odkrivanje neugodnih socialnih dejavnikov in nezdravih življenjskih navad v družini ali v okolju, v katerem otrok ali mladostnik živi (vrtec, šola, športno društvo, lokalna skupnost ...).

Predšolski otroci so na sistematične preglede vabljeni pisno na domači naslov ali naročeni ob predhodnem sistematičnem pregledu v

starosti 1, 3, 6, 9, 12 in 18 mesecev ter 3 in 5 let. Na prvi pregled morajo starši prinesiti s seboj materinsko knjižico in odpustnico iz porodnišnice.

Šolski otroci in mladina so prvič vabljeni na pregled pred vstopom v šolo 6 mesecev pred začetkom šole in to pisno na domači naslov. Kasneje so vabljeni na sistematične preglede, praviloma skupinsko, preko šole, in to v 1., 3., 5., in 7. razredu osemletne (4., 6. in 8. devetletne) osnovne šole, v 1. in 3. letniku srednje šole (tudi poklicne šole). V primeru izostanka so vabljeni pisno na domači naslov.

Mladostnice in mladostniki, ki se ne šolajo redno in še niso redno zaposleni, imajo v 18. letu starosti pravico do sistematičnega pregleda pri svojem osebnem zdravniku oziroma najbližjemu pediatru brez napotnice. Če na pregled ne boste povabljeni v roku treh mesecev od 18. rojstnega dne, se sami prijavite na pregled.

Otroci in mladostniki z motnjami v razvoju (s posebnimi potrebami) imajo pravico do preventivnega pregleda vsako leto. Praviloma se vodijo ti otroci in mladostniki v razvojnih ambulantah, lahko pa te preglede opravi tudi osebni zdravnik otroka ali imenovani zdravnik šole, če je za to dodatno usposobljen.

Namenski pregledi

Ti so prav tako preventivni pregledi s ciljem opazovati določeno odstopanje v rasti in razvoju ali ponovno preveriti zdravstveno

stanje z določenim namenom. Tako imajo otroci pravico do:

Namenskega pregleda v **2. mesecu starosti** zaradi vzpodbujanja dojenja, ki ga opravi medicinska sestra in le po potrebi zdravnik.

Pred vstopom v vrtec ima vsak otrok pravico do enega preventivnega pregleda s ciljem preverjanja precepljenosti otroka, svetovanja staršem glede težav, ki se lahko pojavijo zaradi ločitvenega strahu otroka in svetovanja staršem o posebnostih vodenja kronične bolezni otroka, ki obiskuje vrtec. Pri otrocih z zdravstvenimi težavami osebni zdravnik na zdravniško potrdilo napiše navodila o potrebnih obravnavi otroka v vrtcu (dietna prehrana, izogibanje sprožilcem alergičnih reakcij, zgodnje zniževanje telesne temperature pri otrocih, ki so imeli vročinske krče ...).

Po vsakem sistematičnem pregledu lahko povabimo otroka ali mladostnika še na **namenski pregled po sistematiki**, da razjasnimo morebitne nejasnosti v zvezi z zdravjem, ki jih nismo uspeli opredeliti na sistematičnem pregledu ali pa ugotovljeno stanje zahteva večkratno opazovanje.

Otroci in mladostniki imajo tudi pravico do namenskega pregleda **pred odhodom na organizirano letovanje in pred zdraviliškim zdravljenjem** s ciljem ureditve potrebne dokumentacije, ugotovitve primernosti zdravstvenega stanja za rehabilitacijski postopek in izdajo navodil glede vodenja kronične bolezni v času letovanja.

Namenski pregled pred cepljenjem se izvede vedno pred cepljenjem, če cepljenje ne sovпада z drugim preventivnim pregledom

in pri zamudnikih. Ugotavljajo se morebitne omejitve za cepljenje in zdravstveno stanje otroka in mladostnika.

Namenski pregled zaradi poklicnega svetovanja v osmem razredu oziroma devetem razredu osnovne šole in zadnjem letniku srednje šole otrokom in mladostnikom z zdravstvenimi težavami, kjer obstajajo zdravstveni po-misleki (omejitve) za izbrani oziroma želeni poklic (izobraževalni program). Cilj je pregled celotne zdravstvene dokumentacije, dodatni pregledi in napotitve (posvetovanje s strokovnjaki za ožja področja), da lahko zdravnik izčrpno svetuje mladostniku in njegovim staršem o možnostih izbire in omejitvah ter izda zdravniško mnenje za nadaljnje šolanje.

Posveti in medicinsko timsko svetovanje

Različne oblike svetovanja izvajajo izbrani osebni zdravniki s svojim timom, timi imenovanega zdravnika šole, patronažne sestre, izbrani osebni zobozdravniki s svojim timom in izbrani osebni ginekologi s svojim timom.

Posvet je namenjen razreševanju specifične problematike otrok in mladostnikov z njihovim telesnim, duševnim in družbenim razvojem, zdravstvenimi težavami, učnimi in vedenjskimi težavami. Posvet lahko osebni zdravnik opravi z otrokom/mladostnikom, starši, vzgojiteljem/učiteljem, svetovalnim delavcem, odvisno od nastalega problema in cilja razreševanja le tega. V bistvu gre za obsežno **individualno zdravstveno vzgojno svetovanje**.

Medicinskega timskega svetovanja se poslužujemo najpogosteje v okviru medicinskega poklicnega svetovanja učencem z zdravstvenimi težavami, ki predstavljajo oviro pri izbiri poklica oziroma izobraževalnega programa. Izvede se v petem in osmem razredu osnovne šole. Timski posvet skliče šolska svetovalna služba. Šola lahko skliče timski posvet tudi v primeru težjih zdravstvenih, učnih in vedenjskih težav učenca. Namen timskih obravnav je s pomočjo več strokovnjakov (osebni zdravnik, imenovani zdravnik šole, svetovalni delavci, učitelji, poklicni svetovalci in drugi strokovnjaki) ob prisotnosti staršev in otroka/mladostnika pripraviti načrt dela z otrokom ali mladostnikom za rešitev nastalega problema.

Zdravstvenovzgojno delo

V **predšolskem obdobju** se izvaja individualno v času preventivnih in seveda tudi kurativnih pregledov. Skupinsko svetovanje se izvaja redkeje, razen v okviru zdravstvenovzgojnih aktivnosti v vrtcih. Vsebine so prilagojene aktualni zdravstveni problematiki glede na starost otrok in glede na to, komu so namenjene: otrokom, staršem ali vzgojiteljem.

V **šolskem obdobju** se skupinska zdravstvena vzgoja izvaja pogosteje v času sistematičnih pregledov ali na šolah ob predvidenih terminih. Vsebine so prilagojene starosti otrok in mladostnikov in aktualnim problemom (zdravo preživljanje prostega časa, zdravo spolno vedenje, zloraba drog, zdrava prehrana in telesna/športna aktivnost, pozitivna samopodoba, stres, zlorabe

in trpinčenje, vrstniška agresivnost ...). V okviru teh programov lahko medicinske sestre in zdravniki svetujejo tudi staršem in učiteljem na vnaprej dogovorjenih srečanjih.

Patronažno zdravstveno varstvo

V **predšolskem obdobju** ima otrok pravico do šestih obiskov patronažne sestre v prvem letu starosti ter enega obiska v drugem in enega v tretjem letu starosti. Dojenčki slepih in invalidnih mater imajo pravico do dveh dodatnih obiskov. Prvi obisk pri novorojenčku mora biti opravljen v 24. urah po odpustu iz porodnišnice, dva obiska pa pripadata še otročnici (mamici v poporodnem obdobju). Na osnovi zatečenega stanja novorojenčka, otročnice in družinske skupnosti si napravi patronažna sestra plan obiskov. Cilj njenega dela je zdrav psihofizični razvoj varovanca in pravočasno odkrivanje dejavnikov, ki bi ga lahko ovirali. Njeno delo vključuje praktično učenje in obsežno svetovanje prilagojeno razmeram v domačem okolju.

V **šolskem obdobju** pripadata slepim in slabovidnim otrokom oz. mladostnikom z dodatnimi motnjami v starosti od 7 do 25 let dva obiska patronažne sestre na leto zaradi nudenja pomoči družini in aktiviranja varovanca v največji možni meri za vključevanje v normalno življenje.

Obisk patronažne sestre **pri nosečnici-mladostnici** s ciljem obsežnega svetovanja za zagotavljanje zdrave nosečnosti v zatečeni situaciji v domačem okolju, šoli, na delovnem mestu in reševanju obetov za naprej.

Zobozdravstveno varstvo

V **predšolskem obdobju** imajo otroci pravico do enega preventivnega pregleda v starosti od 6. do 12. meseca, v 2., 3., 4., 5. in 6. letu starosti s ciljem ugotoviti nepravilnosti v predelu ust in obraza ter svetovanja v zvezi z prehrano, ustno nego, odpravi morebitnih razvad (dudice, palci, stekleničke) in jemanju fluoridnih tabletk za preprečevanje zobne gnilobe. Preventivni program vključuje tudi praktično učenje o ustni in zobni negi po 3. letu starosti v vrtcih ter predavanja za vzgojiteljice in starše.

V **šolskem obdobju** imajo otroci in mladostniki pravico do preventivnega pregleda v vsakem razredu osnovne šole in v 1. in 3. letniku srednje šole. Preventivni program vključuje tudi praktično učenje o ustni in zobni negi, nenapovedano kontrolo čistosti zob s svetovanjem. Zdravstveno-vzgojne vsebine so namenjene otrokom, mladostnikom, staršem in učiteljem.

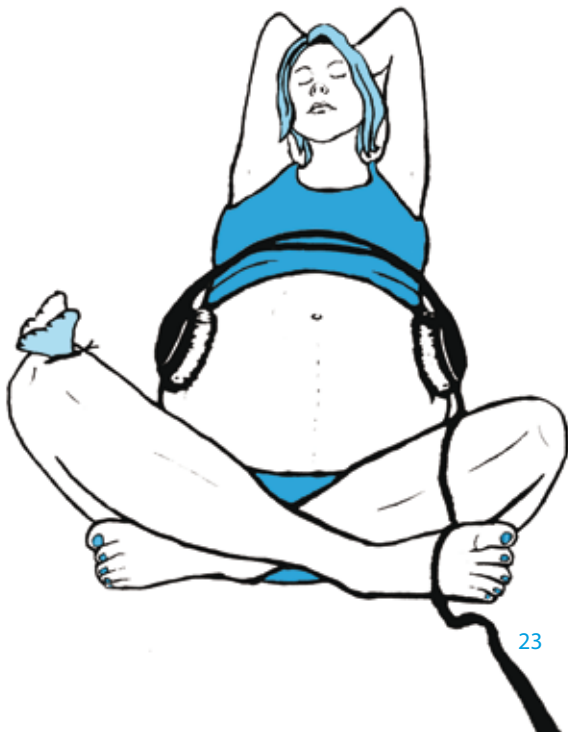
Reprodukativno zdr. varstvo mladostnic

Mladostnice imajo pravico do preventivnih pregledov s svetovanjem pri ginekologu v zvezi z načrtovanjem družine, preprečevanjem nenačrtovane nosečnosti in spolno prenosljivih bolezni ter posledične neplodnosti.

V **nosečnosti** imajo pravico do 10. preventivnih pregledov in dveh UZ preiskav in obiska šole za starše. V nosečnosti imajo pravico do odkrivanja okužbe s sifilisom, hepatitisom B in toksoplazmozo ter do indirektnega coombsovega testa z Rh desenzibilizacijo v 28. tednu nosečnosti zaradi preprečevanja

umrljivosti in zbolewnosti novorojenčkov za hemolitično boleznijo. Po porodu, spontani ali umetni prekinitvi nosečnosti pa še do enega preventivnega pregleda.

Bolj podrobno si lahko pravice iz nacionalnega preventivnega programa pogledate v Pravilniku za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni (Ur.list RS št.19/98, 47/98, 26/00, 67/01, 33/02). Zaradi posameznih sprememb v strokovni doktrini in predvsem novosti, ki jih prinaša devetletno šolanje s svojo zakonodajo se bo v kratkem posodobil nacionalni preventivni program, ki pa ne predvideva krčenja pravic.



4

Danes se pravega pomena cepljenja proti nalezljivim boleznim niti ne moremo zavedati, saj večina nas boleznim, proti katerim cepimo, ni videla v živo, niti ni videla posledic teh boleznim. O teh boleznih pričajo le še stari zdravniški popisi, slike, statistična poročila z zapiski in poročila iz držav, v katerih so te bolezni še aktivne.

V Sloveniji dosegamo visok standard cepljenja. Sledimo vsem sodobnim v strokovnem svetu sprejetim priporočilom. Uporabljamo sodobna, varna in učinkovita cepiva. Cepimo proti boleznim, ki bi bile za življenje otroka in mladostnika usodne. Z zelo dobro organiziranim cepljenjem presegamo 95% precepljenost otrok in mladostnikov za posamezno bolezen in s tem dosegamo solidno skupinsko (kolektivno) zaščito, ki je nujna za zaustavitev širjenja povzročitelja bolezni med ljudmi. Cepijo lahko samo imenovani cepitelji, ki so za delo usposobljeni (seznam cepiteljev je objavljen v Uradnem listu v Programu imunoprofilakse in kemoprofilakse za posamezno leto).

Kaj pomeni da je cepljenje obvezno? Obveznost pomeni, da mora biti vsak otrok in mladostnik cepljen po predpisanem nacionalnem programu cepljenja - Programu imunoprofilakse in kemoprofilakse za posamezno leto. Cepljenje ni obvezno za otroke in mladostnike, pri katerih so podani zdravstveni razlogi za opustitev cepljenja (kontraindikacije), ki so lahko začasni ali

trajni. Razlog za opustitev cepljenja ugotovi osebni zdravnik otroka ali mladostnika pri pregledu pred cepljenjem in z vpogledom v zdravstveno dokumentacijo.

V primeru **začasnega razloga za opustitev cepljenja** podatke o razlogu vpiše osebni zdravnik samo v zdravstveni karton in otroka ali mladostnika cepi, ko kontraindikacije minejo. Pogosto so ti razlogi nenadne (akutne) bolezni ali poslabšanje dolgotrajnih (kroničnih) boleznim, nekateri postopki zdravljenja ali nejasna stanja v postopku preiskav (diagnostike).

O **trajnem razlogu za opustitev cepljenja** z določenim cepivom pri otroku/mladostniku odloča Komisija za trajne kontraindikacije za cepljenje. Trajni razlog predstavlja zdravstveno stanje otroka/mladostnika, ki bi se zaradi cepljenja trajno poslabšalo. Odločitev komisije se vpiše v zdravstveni karton in v knjižico o cepljenju osebe. Na Komisijo za trajne kontraindikacije za cepljenje pošlje predlog osebni zdravnik otroka ali lečeči zdravnik v bolnišnici, skupaj s predpisano dokumentacijo.

Odklonitev cepljenja v Sloveniji ni možna. Cepljenje je obvezno, če niso ugotovljene trajne kontraindikacije. V primeru, da imate glede cepljenja, njegovih učinkov in varnosti za zdravje vašega otroka in mladostnika pomisleke, se o tem temeljito in odkrito pogovorite z osebnim zdravnikom otroka. Če ostajate še vedno zaskrbljeni in neodločeni

ali ste še vedno prepričani, da obstajajo kontraindikacije za cepljenje, lahko sami pošljete prošnjo za obravnavo na Komisijo za trajne kontraindikacije za cepljenje, Inštitut za varovanje zdravja RS, Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana. Komisija vas bo povabila na razgovor s svetovanjem in nato izdala svoje mnenje z navodili o nadaljnjem postopku osebnemu zdravniku vašega otroka ali mladostnika. V primeru, da sami ne boste zaprosili za mnenje Komisijo in boste cepljenje še vedno odklanjali, bo vlogo za obravnavo na Komisijo moral vložiti otrokov/mladostnikov osebni zdravnik. Tudi v tem primeru boste povabljeni na razgovor s svetovanjem.

Nadaljni postopek glede na mnenje komisije za trajne kontraindikacije za cepljenje. Če so razlogi za opustitev cepljenja nejasni, bo otrok ali mladostnik povabljen na opazovanje v bolnišnico, da se bo ugotovilo, ali gre za trajno kontraindikacijo. V določenih primerih bodo otroka ali mladostnika cepili pod strokovnim nadzorom v bolnišnici, po predpisanih postopkih zagotavljanja varnosti, lahko tudi z drugačnimi cepivi (na primer s takimi, ki ne vsebujejo snovi, na katere je otrok preobčutljiv...). V primeru, da ni razloga za opustitev cepljenja, bo moral na podlagi mnenja komisije osebni zdravnik otroka ali mladostnika napisati prijavo o odklonitvi cepljenja pristojnemu zdravstvenemu inšpektorju. Ta bo prijavo predal sodniku za prekrške, ki bo izrekel denarno kazen za prekršek po 57. členu Zakona o nalezljivih boleznih roditelju ali skrbniku mladoletne osebe. Plačana kazen ne pomeni, da vam

otroka ali mladostnika ne bo potrebno cepti. Če se boste še naprej izogibali cepljenju, bo otrokov osebni zdravnik moral ponovno napisati prijavo o odklonitvi cepljenja na zdravstveni inšpektorat in to se bo ponavljalo, dokler otrok ne bo cepljen.

Knjižica o cepljenju je poleg zdravstvene kartice **izredno pomemben dokument**, ki ga morajo imeti otroci in mladostniki pri obisku zdravnika ali ob sprejemu v bolnišnico vedno s seboj (torej tudi na potovanjih). V primeru, da knjižico izgubite, morate o tem obvestiti osebnega zdravnika, ki bo izdal dvojnik, v katerem bodo izpisani podatki iz zdravstvenega kartona, kjer se vodi vzporedna, z zakonom predpisana evidenca.

Zakaj nas morajo cepiti v zdravstveni ustanovi?

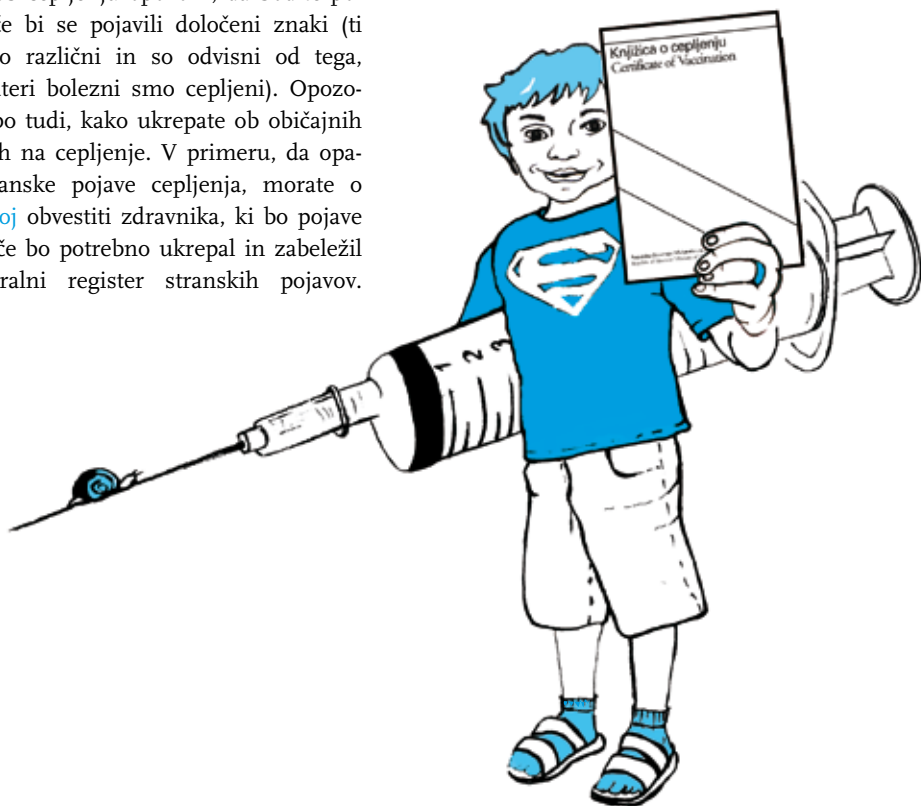
Razlogov, ki zahtevajo izvedbo cepljenja v zdravstveni ustanovi, je več. Cepiva so zelo občutljive snovi, ki ohranijo svojo kakovost od proizvajalca do cepitelja le z zagotavljanjem določene temperature prostora, v katerem jih hranimo. Obstajajo zelo strogi predpisi glede »Hladne verige in dobre skladiščne prakse«. Posebno v vročih dneh je ročno prenašanje cepiv, npr: iz šole na šolo, zelo vprašljivo. V zdravstveni ustanovi so prostori opremljeni po predpisanih sanitarno-tehničnih in higienskih standardih, ki zagotavljajo čisto in varno okolje za tovrstno delo. Danes se vse bolj pogosto srečujemo z alergičnimi odzivi in tudi pri cepljenju moramo biti zelo previdni, saj se lahko začne katera od alergičnih reakcij. Zato mora biti pri rokah vsa predpisana medicinska oprema, da zdravstveno osebje lahko pravočasno, pravilno in v polni meri ukrepa.

Cepljenje v zdravstveni ustanovi je standard, ki ga moramo nuditi našim otrokom in mladostnikom, četudi vam vzame nekaj več dragocenega časa. ■

Stranski pojavi po cepljenju. Tako kot velja za vsako zdravilo, ki nam ga predpiše zdravnik ali ga kupimo sami v lekarni, tako velja tudi za cepiva, da se poleg učinka zdravila ali cepiva lahko pojavijo tudi stranski pojavi ali učinki (zato vedno preberemo priložena navodila). Ker so vsa zdravila, ki se lahko predpisujejo, kot tudi vsa cepiva, ki jih uporabljamo v Sloveniji, pod strogim nadzorom, je možnost stranskih pojavov majhna. Vendar možnost obstaja. Osebni zdravnik vas bo ob cepljenju opozoril, da bodite pozorni, če bi se pojavili določeni znaki (ti znaki so različni in so odvisni od tega, proti kateri bolezni smo cepljeni). Opozoril vas bo tudi, kako ukrepate ob običajnih reakcijah na cepljenje. V primeru, da opazite stranske pojave cepljenja, morate o tem **takoj** obvestiti zdravnika, ki bo pojave ocenil, če bo potrebno ukrepal in zabeležil v Centralni register stranskih pojavov.

CEPLJENJE proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, otroški paralizi, ošpicam, mumpsu, rdečkam, hepatitisu B in haemophilusu influenzae je v Sloveniji **obvezno za vse otroke in mladostnike**.■

CEPLJENJE proti tuberkulozi in klopnemu meningitisu pa **le za bolnike s povečanim tveganjem za okužbo**.■



Obvezni program cepljenja v Sloveniji

■ starost

■ vrsta cepljenja

po rojstvu v porodnišnici	proti tuberkulozi - samo za rizične
v starosti 3 mesecev ob sistematičnem pregledu	bazično cepljenje - 1. odmerek davica-tetanus-oslovski kašelj otroška paraliza Haemophilus influenzae
v starosti 4-5 mesecev ob namenskem pregledu pred cepljenjem	bazično cepljenje - 2. odmerek davica-tetanus-oslovski kašelj otroška paraliza Haemophilus influenzae
v starosti 6 mesecev ob sistematičnem pregledu	bazično cepljenje - 3. odmerek davica-tetanus-oslovski kašelj otroška paraliza Haemophilus influenzae
v starosti 12 mesecev ob sistematičnem pregledu, če gre otrok v jasli prej, se cepi na pregledu pred vstopom v vrtec	bazično cepljenje ošpice-mumps-rdečke
v starosti 18 mesecev ob sistematičnem pregledu	ponovno cepljenje davica-tetanus-oslovski kašelj otroška paraliza Haemophilus influenzae
v 6. letu starosti ob sistematičnem pregledu	bazično cepljenje - 1. odmerek hepatitis B ponovno cepljenje ošpice-mumps-rdečke
v obdobju 4 do 12 tednov po 1. odmerku hepatitisa B ob namenskem pregledu pred cepljenjem	bazično cepljenje - 2. odmerek hepatitis B
v 1. razredu osnovne šole ob sistematičnem pregledu	bazično cepljenje - 3. odmerek hepatitis B
v 3. razredu osnovne šole ob sistematičnem pregledu	ponovno cepljenje davica-tetanus
v 18. letu, če se ne šola ali v 3. letniku srednje šole ob sistematičnem pregledu	ponovno cepljenje tetanus

Če načrtujete potovanje v tujino, še posebno v kraje, kjer so potrebna dodatna cepljenja, se posvetujte z osebnim zdravnikom otroka ali mladostnika zlasti v primerih, ko že obstaja-jo trajne kontraindikacije za cepljenje.

Cepljenje proti **klopnemu meningitisu** je obvezno za dijake in študente, ki so pri praktičnih vajah izpostavljeni okužbi. Bazično cepljenje se opravi s tremi odmerki, odpornost pa se ohranja s ponovnim cepljenjem z enim odmerkom na vsake 3-5 let.

Ostala cepljenja niso obvezna, razen v primerih, ko obstaja visoko tveganje za okužbo: zaradi bolezni, ki zmanjšajo odpornost posameznika za določeno nalezljivo bolezen, če obstaja zaradi narave dela večja izpostavljenost okužbi, če so okuženi družinski člani ali člani kolektiva, ali pa se nevarnost v državi pojavi z vnosom te bolezni preko meja. Natančna priporočila za cepljenje proti gripi, klopnemu meningitisu, hepatitisu A, meningokoknim, rotavirusnim, pnevmokoknim okužbam, humanim virusom papiloma, noricam, tifusu ali drugim nalezljivim boleznim so napisana v Programu imunoprofilakse in kemoprofilakse za vsako leto posebej in objavljena v Uradnem listu. Vsako leto pred začetkom večjega tveganja za pojav **gripe in klopnega meningitisa** zdravstvena služba preko medijev priporoča cepljenja prebivalstva, seveda pa je v teh primerih odločitev za cepljene vaših otrok in mladostnikov v vaših rokah. Dobro je, da se glede teh cepljenj posvetujete z osebnim zdravnikom otroka ali mladostnika.

Cepljenje v Sloveniji je organizirano tako, da se večina cepljenj opravi ob sistematičnih

pregledih, na katere so otroci in mladostniki vabljeni pisno na dom ali preko šole ali pa se za datum dogovorite že vnaprej ob zadnjem obisku pri zdravniku–cepiteľju. Če otrok ali mladostnik ne sme biti cepljen zaradi kakršnega koli razloga ob sistematičnem pregledu, bo vabljen na cepljenje pisno ali pa se boste za datum dogovorili takoj.

Pomembno je, da tudi **vi sami spremljate program cepljenja** in ste pozorni na datume naslednjega cepljenja, še posebno, če ste se preselili, zamenjali zdravnika ali pa zamudili planirano cepljenje. V takem primeru vas prosimo, da sami pokličete osebnega zdravnika in ga opozorite na cepljenje. Vaše opozorilo in pozornost sta vedno dobrodošla, četudi bi se zmotili.

Vedeti moramo, da je bolj sigurna zaščita pred boleznijo, če smo cepljeni, ne pa, da nas varuje kolektivna zaščita, to je visoka precepljenost drugih ljudi v skupinah, v katerih se giblamo. Danes je preseljevanje ljudi zelo veliko (turisti, tuji delavci, begunci ...) in z njimi se prenaša veliko različnih bolezni, zato kolektivna zaščita popolnoma odpove. ■

Pravica do sobivanja staršev v bolnišnici z bolnim otrokom

5

Mati, ki doji hospitaliziranega otroka ima pravico do brezplačnega bivanja v bolnišnici. Prav tako ima dojen otrok pravico brezplačnega bivanja v bolnišnici, če je hospitalizirana mati, dokler je otrok dojen.

Eden od staršev otroka, ki je utrpel **težjo okvaro možganov ali hrbtenjače**, ima pravico bivanja v bolnišnici do 30 dni zato, da bi se priučil nege in rehabilitacije otroka po vrnitvi iz bolnišnice domov. Eden od staršev otroka, ki ima **kronično obolenje ali okvaro**, ima pravico bivanja v bolnišnici 14 dni zato, da bi se priučil nege, ki jo bo otrok potreboval po vrnitvi domov.

V zadnjih dveh primerih **krije ZZS 70%** cene bivanja v bolnišnici, 30% cene bivanja pa plačajo starši. Tisti od staršev, ki biva z otrokom v bolnišnici, ima za ta čas pravico do nadomestila osebnega dohodka (bolniškega dopusta).

V vseh ostalih primerih sobivanja staršev z otrokom v bolnišnici morajo ceno bivanja v bolnišnici **plačati starši sami**. V tem primeru tudi nimajo pravice do nadomestila osebnega dohodka in morajo koristiti svoj letni dopust. Možnost bivanja staršev v bolnišnici je odvisna od namestitvenih zmogljivosti posameznih bolniških oddelkov. Za kritje dela stroškov sobivanja se lahko **dodatno nadstandardno zavarujete**.

Natančno so opisane te pravice v Pravilih obveznega zdravstvenega zavarovanja (člen 40 in 138).

Doječa mati ima pravico do brezplačnega sobivanja s hospitaliziranim otrokom. Ta pravica pripada tudi enemu od staršev v trajanju do 30 dni, če je hospitalizirani otrok utrpel težjo okvaro možganov ali hrbtenjače, oz. v trajanju do 14 dni v primeru, da ima hospitalizirani otrok kronično vnetje ali okvaro. V vseh ostalih primerih sobivanja staršev s hospitaliziranim otrokom stroške bivanja plačajo starši sami oz. se za ta namen lahko dodatno zavarujejo. ■



Pravica do zdravil, ki so napisana na recept

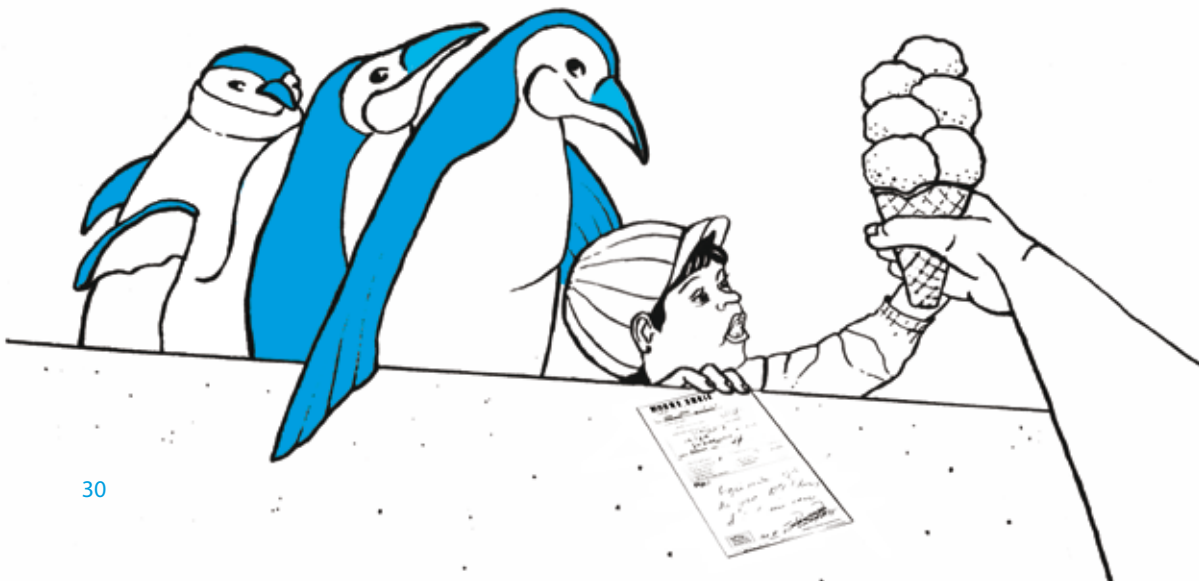
6

Otroci do 18. leta ter redni študentje do 26. leta starosti dobijo **vsa zdravila s pozitivne in vmesne liste**, predpisana na recept, **brezplačno**. Predpiše jih lahko samo otrokov osebni zdravnik. Stroške za nabavo zdravil z negativne liste, ki jih otrok za zdravljenje nujno potrebuje, povrne ZZSZ na osnovi pozitivnega mnenja Strokovnega kolegija pooblaščen klinike. Nujna zdravila, ki v naši državi niso registrirana, zagotovi ustrezna klinika. Otroci in mladostniki imajo tudi pravico do **brezplačnih medicinsko tehničnih pripomočkov**, ki so potrebni za zdravljenje in rehabilitacijo pri določenih boleznih.

Določene **vrste hrane**, ki jo otroci z nekaterimi kroničnimi obolenji (alergije, presnovna obolenja) nujno potrebujejo za rast in razvoj, se izdajajo **brezplačno na recept** ob predhodni odobritvi Strokovnega kolegija

Pediatrične klinike v Ljubljani in Kliničnega otroškega oddelka bolnišnice v Mariboru. Do tega so upravičeni otroci do 15. leta starosti, za bolnike s fenilketonurijo pa tudi po 15. letu. Natančno so opisane te pravice v pravilih ZZSZ (člen 57 in 58).

*Otroci in mladostniki do 18. leta starosti ter redni študentje do 26. leta starosti dobijo **vsa zdravila s pozitivne in vmesne liste, predpisana na recept, brezplačno**. Otroci in mladostniki imajo tudi pravico do **brezplačnih medicinsko tehničnih pripomočkov**, ki so potrebni za zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo pri določenih bolezenskih stanjih ter do določene vrste hrane, ki jo otroci s kroničnimi obolenji nujno potrebujejo za rast in razvoj. ■*



Pravice do zdraviliškega zdravljenja

Zdraviliško zdravljenje se začne takoj po končanem zdravljenju v bolnišnici ali najkasneje pet dni po njem. Najkasneje pet dni pred končanim zdravljenjem mora lečeči zdravnik otroka v bolnišnici podati predlog za rehabilitacijo v naravnem zdravilišču, odobri ga imenovani zdravnik Zavoda za zdravstveno zavarovanje (v nadaljevanju Zavoda).

Do zdraviliškega zdravljenja imajo pravico otroci z obolenji, ki jih opredeljuje 45. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja (npr: težja in dolgotrajna obolenja dihal, pogosta alergična obolenja, okrevanje po težjih operativnih posegih...). Predlog za zdraviliško zdravljenje, ki ni nadeljevanje bolnišničnega zdravljenja, poda ga osebni zdravnik otroka, odobri ga imenovani zdravnik Zavoda po utemeljeni presoji, da bo zdravljenje izboljšalo zdravstveno stanje za dalj časa ali pa bo preprečilo napredovanje bolezni. Zdraviliško zdravljenje otrok traja praviloma največ 21 dni na leto. ■

Otroci (upravičeni) lahko uveljavljajo pravico do zdraviliškega zdravljenja vsako leto. Naravni otroški zdravilišči sta **Debeli rtič** in **Rakitna**. Zdraviliško zdravljenje se v celoti krije iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Pravico imajo otroci in mladostniki do 18. leta starosti. **Obnovitvena rehabilitacija** je organizirana

za otroke in mladostnike s cerebralno paralizo, juvenilnim idiopatskim artritisom, sladkorno boleznijo, fenilketonurijo in celia-kijo. Udeležbo bolnikov odobri **Zdravniška komisija** klinik, inštitutov in zdravstvenih zavodov, ki strokovno vodijo obnovitveno rehabilitacijo. **Izjemoma** se lahko obnovitvene rehabilitacije **udeleži eden od staršev**, če bo doma nadaljeval z rehacijo otroka. Obnovitvena rehabilitacija traja **največ 14 dni na leto**. Upravičeni so otroci in mladostniki do 18. leta starosti. Stroške nastanitve otrok in spremljajočega strokovnega kadra plača Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Letovanja v zdravstvenih kolonijah se lahko udeležijo otroci, ki so **večkrat hospitalizirani** ali so **pogosto bolni**. Predlog za letovanje poda osebni otrokov zdravnik organizatorju zdravstvene kolonije. Letovanje traja 7 do 14 dni. Stroške letovanja **krije ZZZS le deloma**, deloma pa jih krijejo starši sami. Informacije lahko dobite tudi na občinski zvezi prijatelj mladine.

Posamezni otrok ali mladostnik ima pravico le do ene navedene oblike rehabilitacije na leto. Do teh oblik rehabilitacije nimajo pravice otroci, ki so med letom nameščeni v rehabilitacijskih zdravstvenih ustanovah (Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik, CZBO Šentvid pri Stični ...).

Natančno so opisane te pravice v Pravilih obveznega zdravstvenega zavarovanja (v členih 43, 44, 45, 48, 51, 52).

7

Pravica do medicinsko tehničnih pripomočkov

8

Otroci in mladostniki imajo pravico do **brezplačnih medicinsko tehničnih pripomočkov**, ki so potrebni za zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo pri določenih bolezenskih stanjih in omogočajo otroku in mladostniku večjo samostojnost, izboljšanje osnovnih življenjskih funkcij, premagovanje ovir v okolju ali bistveno zmanjšujejo poslabšanje zdravstvenega stanja ali celo preprečujejo smrt. Tehnični pripomočki so navedeni od 65. do 96. člena Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja. Poudariti je potrebno, da imajo otroci pri nabavi in izposoji medicinsko tehničnih pripomočkov bistveno več pravic kot odrasli.

Stroški pripomočkov so kriti iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, če gre za **nadstandardni tehnični pripomoček**, pa boste morali razliko kriti sami. Pravica do pripomočkov **vključuje tudi servisiranje** le-teh, Zavod pa nastale stroške poravnava v celoti, razen če ni bila ugotovljena neustrezna uporaba. Kako poteka **postopek za pridobitev** medicinsko tehničnega pripomočka ali njegovo izposajo vas bo seznanil osebni zdravnik otroka ali mladostnika ali njegov lečeči zdravnik v bolnišnici ali specialist, ki tudi te pripomočke predpišejo. Natančno so opisane te pravice v Pravilih obveznega zdravstvenega zavarovanja (člen 64-96).

Pravice za otroke, ki potrebujejo posebno varstvo in nego

9

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, členi od 80 do 87 (Ur. list RS št.97/01) in Zakon o spremembah in dopolnitvah (Ur. list RS št.47/06) .

Posebno varstvo in nego potrebujejo **otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, otroci z odpovedjo funkcije organov, gibalno ovirani otroci in dolgotrajno hudo bolni otroci in mladostniki**. Kriteriji za opredelitev teh bolezenskih stanj so objavljeni v posebnem pravilniku, objavljenem v Ur. listu RS št.105/02. in dopolnjeni v Pravilniku o spremembah in dopolnitvah v Ur. listu RS št.110/06.

Dodatek za nego je denarni dodatek za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo in je namenjen kritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih ima družina zaradi nege in varstva takega otroka. Mesečna višina dodatka je približno 90€ na mesec (19.000 tolarjev). Za otroka s težko motnjo v duševnem razvoju in/ali za težko gibalno oviranega znaša dodatek za nego približno 180€ na mesec (38.000 tolarjev) na mesec. ■Pravice do dodatka za nego nimajo otroci za tisti čas, ki ga preživijo v zavodu, kjer imajo celodnevno brezplačno oskrbo. ■Pravica do dodatka za nego velja za obdobje, ko otrok potrebuje posebno nego in varstvo

zaradi zdravstvenih razlogov. Uveljavlja se lahko do 18. leta oziroma do končnega šolanja, vendar največ do 26. leta starosti.

Delno plačilo za izgubljen dohodek ima pravico prejemati: ■eden od staršev za nego in varstvo otroka s težko motnjo v duševnem razvoju ali za nego težko gibalno oviranega otroka ■eden od staršev, ki neguje in varuje dva ali več otrok z zmerno/težjo motnjo v duševnem razvoju ali zmerno/težjo gibalno overanostjo. V tem primeru prejemnik plačila prekine delovno razmerje ali začne delati krajši delovni čas. Mesečna višina delnega plačila za izgubljen dohodek je minimalna plača, od katere upravičenec plačuje prispevke za socialno varnost. V primeru skrajšanega delovnega časa pripada prejemniku sorazmerno nižji delež plačila za izgubljen dohodek.

Prošnja za dodatek za nego in za izgubljen dohodek podajo starši ob predložitvi največ 6 mesecev starih zdravniških izvidov, pristojnemu Centru za socialno delo (CSD), ki jo z vsemi ustreznimi dopolnili pošlje imenovani zdravniški komisiji. Ta odloča o upravičenosti in trajanju teh pravic.

Olajšava pri dohodnini za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo znaša okvirno 7.486€ na leto (Zakon o dohodnini Ur. list RS št. 117/06), to olajšavo uveljavljate z: ■odločbo CSD o priznanju dodatka za nego otroka ■odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje o priznanju dodatka za pomoč in postrežbo ■odločbo CSD, da je otrok v skladu s predpisi o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb za delo nezmožen.

Pravica do usmerjanja otrok s posebnimi potrebami

Zakon, iz katerega izhajajo pravice otrok in mladostnikov s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, je **Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami** (Ur. list RS št. 3/07). Določa načine in oblike dela in učenja z otrokom in mladostnikom in ureja področje predšolske vzgoje (vrtce), osnovnošolskega, poklicnega, strokovnega in splošnega srednjega izobraževanja (šole).

Pravice iz tega zakona **so namenjene otrokom in mladostnikom z motnjami** v duševnem razvoju, slepim in slabovidnim, gluhim in naglušnim, otrokom z govornimi in jezi-

kovnimi motnjami, z gibalno oviranostjo, z dolgotrajnimi boleznimi in tudi tistim, ki imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja, čustvene in vedenjske motnje.

Otroci in mladostniki z različnimi vrstami in različno težo bolezni, motenj in primanjkljajev imajo po tem zakonu na voljo več možnosti učenja. Tisti, ki lahko dosežejo enake uspehe kot njihovi vrstniki imajo pravico do **dodatne strokovne pomoči in prilagojenega izvajanja programa** (to pomeni z drugimi metodami, pripomočki, dodatnimi urami in usposobljenimi učitelji). Tisti, ki ne zmorejo enakih zahtev kot vrstniki

se lahko vključijo v prilagojene programe ali [v posebne programe izobraževanja in vzgoje](#) (to pomeni, da bodo programi prilagojeni njihovim sposobnostim ali pa se vključujejo v že obstoječe programe za določeno motnjo, npr: slabovidnost, gluhonemost). Tisti, ki imajo težje motnje vedenja in čustvovanja se lahko vključijo [v vzgojne programe socialno-vzgojnih](#) zavodov za pridobivanje veščin in znanj potrebnih za čim večjo samostojnost. V primeru hudih motenj vedenja in osebnosti, ko je potrebna zavodska oskrba in v primerih, ko je šola zunaj kraja bivanja in ni mogoče zagotoviti prevoza vsak dan ima otrok in mladostnik [pravico do bivanja v zavodu za vzgojo in izobraževanje](#) (v domu šole), [v socialno-vzgojnem zavodu](#) ali do bivanja [pri rejniški družini](#).

Postopek oddaje v rejniško družino ali zavod za vzgojo in [izobraževanje izvede pristojni center za socialno delo](#) s pisno odločbo na podlagi strokovnega mnenja komisije za usmerjanje. Postopek za ureditev bivanja zunaj doma natančno ureja zakonodaja o zakonskih zvezah in družinskih razmerjih.

Na predlog staršev ali drugih strokovnjakov, ki ugotovijo, da bi izločitev otroka iz družine povzročila škodo na zdravju in je v praksi možno izpeljati [vsakodnevni prevoz otroka v šolo](#), lahko komisija za usmerjanje poda tako mnenje, na podlagi katerega so starši upravičeni do povrnitve potnih stroškov za otroka in njegovega spremljevalca.

Interes družbe in pravica otrok in mladostnikov je, da so v čim večjem obsegu vključeni v vrtce in šole skupaj z zdravimi vrstniki, kar je vodilo tega zakona seveda v obsegu, ki je otroku in mladostniku v korist. ■

Če so motnje take, da otrok in mladostnik potrebuje določene pripomočke, specialno usposobljene učitelje, prilagojene prostorske pogoje, posebno varstvo, je bolj modro otroka in mladostnika vključiti v že prilagojen program in usposobljen zavod, kot vztrajati na pogosto težko dosegljivih prilagoditvah v domači šoli, ki so otroku lahko bolj v škodo kot korist.

Ko se odločamo, se vedno odločamo v korist otroka in mladostnika. So primeri, ko je to zelo težko. Takrat prisluhnimo strokovnjakom in si pustimo svetovati in pomagati.

Na predlog staršev lahko komisija za usmeritev otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami potrdi [izobraževanje na domu ali v zasebnem zavodu](#), če so tam boljši pogoji za delo in utemeljeni razlogi za tako izbiro v korist otroku. V tem primeru država sofinancira izobraževanje v obsegu sredstev, ki so sicer namenjena šolanju otroka in mladostnika s posebnimi potrebami v javni šoli in zavodu.

Starši sami lahko zahtevajo uvedbo postopka za usmerjanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ali pa to napravi vrtec, šola, bolnišnični ali osebni zdravnik, center za socialno delo ali drugi zavod, seveda po predhodnem soglasju s starši.

Zahtevo za uvedbo postopka usmerjanja starši (ali zase mlajša polnoletna oseba) [vložijo pri Zavodu Republike Slovenije za šolstvo](#), ki na prvi stopnji vodi postopek usmerjanja. Vloga mora vsebovati zahtevo in strokovno dokumentacijo, ki jo pridobi Zavod RS za šolstvo (od pristojnih služb) [ali starši, če z njo razpolagajo](#) (oziroma starši v 6 mesecih od vročitve zahteve, če se dokumentacija drugače ne da pridobiti).

Celoten postopek vodi Zavod Republike Slovenije za šolstvo, ki tudi izda končno odločbo o usmeritvi v programe vzgoje in izobraževanja na osnovi strokovnega mnenja komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami prve stopnje. Na odločbo o usmeritvi je možna pritožba (v roku 15 dni od vročitve), ki jo obravnava komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami druge stopnje. [Pritožbo naslovite na Zavod Republike Slovenije za šolstvo](#), ki vam je odločbo prve stopnje tudi poslal.

Starši morate prejeti en [izvod odločbe o usmeritvi](#), en izvod pa prejme tudi ustanova, v kateri se bo otrok šolal (vrtec, šola, zavod). Odločba o usmeritvi mora vsebovati: ■program vzgoje in izobraževanja, v katerega se otrok usmerja ■vrtec, šolo oziroma zavod, v katerega bo otrok vključen; datum sprejema otroka v vrtec, šolo ali zavod. Po potrebi pa tudi: ■obseg in način izvajanja dodatne strokovne in druge pomoči ■pripomočke, prostor in opremo ter druge pogoje za izvajanje programa in občasnega ali stalnega spremljevalca za osebo z fizično oviranostjo. Naveden mora biti tudi rok preverjanja ustreznosti usmeritve in pravni poduk o drugih pravicah iz tega zakona. Če se ugotovi, da usmeritev ni ustrezna, Zavod Republike Slovenije za šolstvo ponovi postopek usmerjanja.

V 30 dneh po sprejemu otroka v vrtec, šolo ali zavod izdela [strokovna skupina institucije](#) program dela z otrokom in mladostnikom (individualiziran program), pri katerem sodelujejo tudi starši. [Program se skozi vse leto prilagaja otrokovim potrebam, zato je pomembno, da starši spremljajo otrokovo napredovanje \(neuspehe\) in o opažanjih obveščajo učitelja.](#)

Kadar starši posumite, da se vaš otrok ne razvija po pričakovanjih, opazite da ne sliši, ne vidi, da mu govor ne gre prav dobro, se o tem takoj pogovorite z otrokovim osebnim zdravnikom.

V primeru, da bo pri otroku ugotovljena ovira, motnja ali primanjkljaj, vam bo osebni zdravnik povedal ali odgovarja kriterijem za uvedbo postopka usmerjanja otroka s posebnimi potrebami. Kriteriji za opredelitev vrste prizadetosti za uvedbo postopka natančno določa Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev (Ur. list št. 54/03).

Ko se odločamo, se vedno odločamo v korist otroka in mladostnika. So primeri, ko je to zelo težko. Takrat prisluhnimo strokovnjakom in si pustimo svetovati in pomagati.■

Pravica otrok do varnosti pred poškodbami

Ste se vprašali, kaj ogroža otroke v Sloveniji?

Verjetno ste pomislili na nalezljive bolezni, levkemijo... Zdravstvena statistika kaže, da naši otroci umirajo predvsem zaradi poškodb in zastrupitev. Najpogostejši vzroki smrtnih in težkih poškodb otrok so prometne nezgode, utopitve, zadušitve, samopoškodbe, padci, zastrupitve, opekline ter udarci ob objekt, udarci vrženega predmeta, stik z ostrim steklom.

Konvencija združenih narodov o otrokovih pravicah in Montrealska deklaracija o pravici ljudi do varnosti poudarjata odgovornost družbe za varovanje otrok pred poškodbami, ki so glavni vzrok umrljivosti in invalidnosti otrok. Obe listini določata, da imajo otroci pravico do najboljše možne ravni zdravja in pravico do varnega okolja. Zato imamo vsi odrasli dolžnost otrokom zagotoviti pravico do varnosti pred poškodbami, ker otroci sami nimajo dostopa do ustreznih informacij in ne zmorejo razumeti možnih posledic teh informacij.



Poleg tega otroci ne morejo izbirati okolja, v katerem živijo in tudi ne morejo soditi o potencialnih nevarnostih modernih tehnologij. Ker je večina težkih poškodb otrok prav stranski učinek okolja in izdelkov, ki jih oblikujejo in uporabljajo odrasli, lahko k večji varnosti otrok znatno prispevajo praktično vsi sektorji in poklici, npr. načrtovalci bivalnega okolja, prometnih površin in igrišč, arhitekti, graditelji, oblikovalci, proizvajalci, prodajalci, zdravstveni delavci, pedagoški delavci, politiki, novinarji itd.

Skrb za varnost otrok bi morala postati navada tudi v družini. Ankete kažejo, da so starši zelo zaskrbljeni za varnost svojih otrok, ko pa bi morali ukrepati in uporabljati zaščitna sredstva, običajno odpovedo. Pa vendar izkušnje kažejo, da večino poškodb otrok lahko preprečijo starši in drugi odrasli, ki skrbijo za otroke, in sicer tako, da uporabljajo zaščitna sredstva, izvajajo varnostne ukrepe, otroke nadzorujejo, vzgajajo in izobražujejo ter jim nudijo prvo pomoč, kadar se otrok poškoduje ali zastrupi. Nadzorovanje je najpogostejša oblika preprečevanja poškodb, vendar je pomanjkljivo, ker starši ne morejo ves čas misliti na vse tvegane situacije, v katerih se otrok lahko znajde in otroka ne morejo nenehno nadzorovati. Učinki vzgoje in izobraževanja pri predšolskih otrocih so tudi omejeni, saj večina otrok do devetega leta starosti ni sposobna razumeti nevarnih situacij ter kako se jim izogniti. Starši lahko najučinkoviteje preprečujejo poškodbe z varnostnimi ukrepi, s katerimi preprečijo nastanek tvegane situacije oziroma s pomočjo

zaščitnih sredstev preoblikujejo izdelke, opremo in okolje tako, da je le-to za otroka varnejše. Vsi varnostni ukrepi pa niso enako učinkoviti, zato dajemo prednost tistim, ki so v manjši meri odvisni od spremenljivega človekovega vedenja. Starši lahko pomagajo otroku tudi po nastanku poškodbe, ko z nudenjem prve pomoči ublažijo posledice poškodbe in celo preprečijo otrokovo smrt.

Potnik v avtomobilu

Poškodbe otrok, ki jih vozimo kot potnike v avtomobilu, lahko najuspešneje [preprečimo tako, da otroka namestimo in pripnemo z varnostnimi pasovi v otroškem varnostnem sedezu ali jahaču](#), ki mora biti homologiran, tj. imeti mora oznako ECE-R 44/03. Sedež naj bo primeren otrokovi starosti oziroma njegovi teži.

Pešec

Otroke moramo [spremljati v prometu toliko časa, dokler niso kot pešci povsem zanesljivi](#) v svojem ravnanju, ne glede na starost otroka. Ko začne otrok hoditi, je najvarneje, da mu na prometnih ulicah nadenemo varnostne naramnice za hojo in jih uporabljamo do približno tretjega leta starosti otroka. Starejšega predšolskega otroka vedno držimo za roko in hodimo po sredini pločnika. Če ob cesti ni pločnika, hodimo po levi strani ceste, da lahko opazujemo nasproti vozeča vozila in čimbolj levo od roba ceste. Pri tem smo odrasli vedno med otrokom in cesto. Čimprej jih začnimo učiti varne hoje v prometu in tehnike pravilnega prečkanja ceste. Spodbujajmo jih, da v temi in ob slabi vidljivosti nosijo na vidnem mestu na strani, ki je obrnjena

proti vozišču, kresničko ali odsevni trak in jih oblačimo v svetla oblačila. Učenci prvega in drugega razreda osnovne šole morajo na poti v šolo in iz nje nositi poleg odsevnika tudi rumeno rutico okoli vratu.

Kolesar

Na kolesu lahko vozimo otroka, mlajšega od 8 let, če je na kolesu trdno pritrjen poseben sedež za otroka, ki mora ustrezati velikosti otroka. Priporoča se, da začnemo [uporabljati otroški sedež za kolo, ko je otrok starejši od 12 mesecev in ga uporabljamo dokler ni težji od 22 kg](#). Otroka v sedežu pripnemo z varnostnimi pasovi, na glavi pa mora imeti kolesarsko čelado. Tudi starejše otroke spodbujajmo, da bodo na kolesu vedno uporabljali kolesarsko čelado. Brez opravljenega kolesarskega izpita lahko otrok do 14. leta starosti vozi kolo le po neprometnih površinah ali v spremstvu staršev v območju umirjenega prometa.

Utopitve

Večina utopitev se zgodi doma ali v bližnji okolici doma, najbolj pa so ogroženi otroci v drugem letu starosti, ko se začnejo bolj intenzivno gibati in raziskovati okolico. Mlajši otrok se lahko utopi že v nekaj centimetrih vode v kopalni kadi, otroškem bazenčku, vedru, stranišču; starejši otroci pa pogostejše padejo v bazen, potok ali ribnik. Izkazalo se je, da utopitve najuspešneje [preprečimo, če ves čas nadzorujemo otroka v vodi ali blizu nje](#). Hkrati je potrebno varovati vodne površine z ograjami ali na drug način vedno, ko je to mogoče. Starejše predšolske otroke moramo čimprej začeti učiti plavanja ali jih vpisati v plavalne tečaje.

Zadušitve

Zadušitve [preprečimo, če odstranimo vse drobne predmete, hrano](#) (trdi bonboni, lizike, lešniki, arašidi, grozdje, koščki trdega sadja in klobas) [in plastične vrečke](#) iz dosega dojenčkov tako, da jih hranimo v posodah ali omarah, ki se zapirajo s posebnim mehanizmom z zatičem, ki ga otrok ne more odpreti. Otroci se največkrat zadušijo s hrano, ko tekajo naokrog s polnimi usti, in če so med jedjo brez nadzora. Pogoste so tudi zadušitve z drobnimi predmeti, kot so gumbi, frnikole, kovanci, male baterije in deli pokvarjenih igrač. Za otroke, mlajše od 3. let, so še posebno nevarne igrače, ki imajo drobne sestavne dele in so namenjene starejšim otrokom. Dojenčku ne dajemo blazine v posteljico, vzmetnica pa mora biti prekrita z bombažno rjuho, ki se tesno prilega vzmetnici. Prav tako ne smemo otrokom okrog vratu obešati dudk ali igračk, vrvice od zaves in žaluzij naj bodo zunaj njihovega dosega.

Padci

Padce lahko [preprečimo](#), če dojenčke na previjalni mizi nikoli [ne pustimo brez nadzora](#), v visokem stolčku ali vozičku pa ga pripnemo še z varnostnimi pasovi v obliki črke H. Padce po stopnicah preprečimo, če namestimo pregraje na vrhu in na dnu stopnišča. Kovinski mehanizmi na oknih omogočijo, da se okno odpre samo za 8 do 10 cm in s tem preprečujejo padce skozi okno. Poskrbimo, da na tleh ni razmetanih igrač, ker se lahko otroci ali odrasli spotaknejo in padejo. Ostre vogale zaščitimo s posebnimi zaščitnimi vogalniki. Otroku lahko spodrsne

tudi v kopalni kadi, zato na dno kopalne kadi namestimo nedrsečo podlogo za kad. Starši tudi prevečkrat pozabimo, da otroci ne sodijo v nedograjeno hišo ali na gradbišče okoli nje.

Zastrupitve

Otroci se zastrupijo z zdravili, ker mislijo, da so bonboni, najdejo pa jih lahko na nočnih omaricah, v predalih, torbicah in žepih. Temu se lahko [izognemo, če hranimo zdravila](#) v škatlicah s posebnim dvofaznim zapiranjem ali [v omarici, ki se zapira z zatičem ali zaklepa](#). Prav tako je priporočljivo, da kupujemo gospodinjske kemikalije v embalaži z dvofaznim zapiranjem in jih shranjujemo v omari, ki se zapira z zatičem ali zaklepom. Največ otrok se zastrupi takrat, ko odrasli uporabljajo kemikalije za čiščenje, zato med čiščenjem ne puščajmo odprtih plastenkov oziroma kemikalije ne puščamo na doseg otroških rok. Predšolski otroci se lahko zastrupijo tudi s sobnimi rastlinami, kot so difenbahija, filodendron, božična zvezda, zato vse strupene rastline doma in na dvorišču odstranimo iz dosega otrok. Več kot polovica zastrupitev s snovmi nemedicinskega izvora je zastrupitev s strupenimi gobami, zato strokovnjaki priporočajo, da otrokom ne dajemo jesti jedi, ki so pripravljene iz gob.

Oparine in opekline

Otroci se največkrat poparijo, ko zlijejo nase vročo hrano, ki se kuha na štedilniku, ali ko povlečejo za namizni prt, če so na mizi posode z vročo tekočino. Pred oparinami [zavarujemo otroka tako, da namestimo zaščitno ograjico na štedilniku, ne uporabljamo prta na mizi in da nastavimo termosta](#)

[za gretje vode na največ 50 stopinj Celzija](#). Otrok se lahko hudo popari tudi v kopalni kadi, še posebno če se igra z vodovodnimi armaturami. Manj pogoste so opekline z ognjem in vročimi predmeti, ki nastanejo, npr. v požaru ali pri stiku z vročo površino likalnika, peči, radiatorja ali kamina. Vroča grelna telesa prekrijemo z brisačami ali prednje postavimo zaščitno mrežo. Priporoča se tudi uporaba detektorja za gospodinjinski plin in naprave za odkrivanje dima.

Poškodbe z ostrimi predmeti

Doma se otroci poškodujejo predvsem z noži, steklom, malimi gospodinjskimi aparati, ročnim orodjem, v bližnji okolici doma pa so pogoste poškodbe s kmetijskimi stroji (traktor), električnim orodjem in kosilnicami. Poškodbe z ostrimi predmeti in orodjem [preprečimo tako, da jih shranjujemo v za otroke nedostopnih predalih ali omarah, gospodinjske aparate pa takoj po uporabi izključimo in pospravimo](#). Otrok se lahko poreže tudi z razbitim steklom, če se zaleti v steklena vrata ali okno, zato na steklo nalepimo plastično folijo, ki preprečuje, da bi se razbito steklo razletelo na kose in porezalo otroka. Še bolje pa je, če je v vratih in oknih vgrajeno kaljeno steklo. Poskrbimo, da otroci ne bodo prišli v stik s kmetijskimi stroji in kosilnicami. Na kmečkem dvorišču pa bodimo posebno pozorni pri vzratni vožnji s traktorjem ali drugim kmetijskim strojem, ker lahko povozimo otroka, če ga ne vidimo.

Lista pravil za varno okolje

S pomočjo tega seznama boste doma mogoče odkrili nevarnosti, ki grozijo vašemu otroku, za katere doslej niste vedeli. Pazljivo preberite vsako vprašanje in s kljukico označite vaš odgovor. Vsak odgovor »ne« vas bo opozoril, da je čas za spremembo vaših navad ali ureditve doma.

Da	Ne	Splošno
☐	☐	Ali ste se vpisali v tečaj prve pomoči pri območni enoti Rdečega križa?
☐	☐	Ali ste otroka, ki še ne zna plavati, vpisali v tečaj plavanja?
☐	☐	Ali ste poskrbeli za ograditev vodnih površin v bližnji okolici doma?
Da	Ne	Promet
☐	☐	Ali v avtomobilu vedno vozite otroka nameščenega in pripetega s pasovi v otroškem varnostnem sedežu, primernem otrokovi starosti in teži?
☐	☐	Ali med hojo po prometnih ulicah otroku, mlajšem od 3. let, nadenete varnostne naramnice?
☐	☐	Ali ste svojega otroka že naučili varne hoje v prometu in tehnike pravilnega prečkanja ceste?
☐	☐	Ali je vaš otrok oblečen v svetla oblačila in ima na vidnem mestu odsevnik (šolar tudi rumeno rutico), ko hodi po cesti v mraku ali ob slabi vidljivosti?
☐	☐	Ali vozite otroka na kolesu vedno nameščenega in pripetega v kolesarskem sedežu, primernem otrokovi starosti in teži?
☐	☐	Ali ima vaš otrok med vožnjo s kolesom na glavi vedno kolesarsko čelado?
Da	Ne	Stopnice in hodnik
☐	☐	Ali imate nameščene pregrade na vrhu in na dnu stopnic?
☐	☐	Ali imate na stopnicah pričvrščeno držalo za roke na obeh straneh stopnic?
☐	☐	Ali so luči in stikala za luči ob vznožju in tudi na vrhu stopnic?
☐	☐	Ali so stopnice pospravljene in na njih ni nobene navlake?
☐	☐	Ali so ostri robovi pohištva in radiatorjev zaščiteni?
☐	☐	Ali imate steklo na vratih zaščiten s plastično folijo?
☐	☐	Ali so vse električne vtičnice prekrite s ščitniki?
Da	Ne	Otroška soba
☐	☐	Ali so vse igrače, ki jih ima vaš otrok, primerne njegovi starosti?
☐	☐	Ali otrok, mlajši od 2. let, spi na vzmetnici brez blazine?
☐	☐	Ali je presledek med navpičnimi letvicami na ograji otroške posteljice od 4,5 do 6,5 cm?
☐	☐	Ali ima otrok dostop samo do vrvic, ki so dolge največ 22-cm (na oblačilih, verižica za pritrditev dude, igračke na vrvicah, vrvice na posteljnini)?
☐	☐	Ali imate na oknih nameščene kovinske mehanizme, ki omogočijo, da se okno odpre samo za 8-10 cm?
☐	☐	Ali dojenčka na previjalni mizi ves čas nadzorujete?
☐	☐	Ali so igrače vedno pospravljene s tal, da se ne bi spotaknili?
☐	☐	Ali so ostri robovi in vogali pohištva, radiatorjev zaščiteni?
☐	☐	Ali so vse električne vtičnice prekrite s ščitniki?

Da	Ne	Dnevni prostor
☐	☐	Ali imate na oknih nameščene kovinske mehanizme, ki omogočijo, da se okno odpre samo za 8-10 cm?
☐	☐	Ali so vrvice od zaves in žaluzij pospravljene iz dosega otrok?
☐	☐	Ali so ostri robovi in vogali pohištva, radiatorjev zaščiteni?
☐	☐	Ali imate vse drobne predmete in igrače starejših otrok pospravljene iz dosega otroka, mlajšega od 3. let?
☐	☐	Ali ste odstranili vse strupene sobne rastline iz dosega otrok?
☐	☐	Ali ste pospravili iz dosega otrok alkoholne pijače in tobak?
☐	☐	Ali ste vroče radiatorje, peči ali kamin zaščitili tako, da se otrok ne more opeči?
☐	☐	Ali imate vse električne vtičnice prekrite s ščitniki?
Da	Ne	Kuhinja
☐	☐	Ali imate trde bonbone, lizike, lešnike, arašide, koščke trdega sadja in plastične vrečke shranjene zunaj dosega otrok?
☐	☐	Ali imate na oknih nameščene kovinske mehanizme, ki omogočijo, da se okno odpre samo za 8-10 cm?
☐	☐	Ali so vrvice od zaves in žaluzij pospravljene iz dosega otrok?
☐	☐	Ali je otrok v visokem stolčku pripet z varnostnimi pasovi in ga ves čas nadzorujete?
☐	☐	Ali so ostri robovi in vogali pohištva, radiatorjev zaščiteni?
☐	☐	Ali hranite zdravila in gospodinjske kemikalije v omarah, ki se zapirajo ali zaklepajo?
☐	☐	Ali imate kuhhalno ploščo na štedilniku zaščiteni z ograjico?
☐	☐	Ali je miza vedno brez namiznega prta?
☐	☐	Ali imate nameščen plinski alarm za odkrivanje plina v gospodinjstvu?
☐	☐	Ali imate vgrajeno napravo za odkrivanje dima?
☐	☐	Ali imate vse ostre predmete in gospodinjske aparate pospravljene v primernih predalih in omarah?
☐	☐	Ali so vse električne vtičnice prekrite s ščitniki?
Da	Ne	Kopalnica
☐	☐	Ali otroka v kopalni kadi vedno nadzorujete?
☐	☐	Ali imate vedra in druge posode, napolnjene z vodo, shranjene zunaj dosega otrok?
☐	☐	Ali ste pokrov straniščne školje "zaklenili" s posebnim varovalom za zapiranje pokova?
☐	☐	Ali imate v kopalni kadi nameščene gumijaste podloge za kad, ob njej pa preproge z neдрsečo spodnjo stranjo?
☐	☐	Ali hranite zdravila in gospodinjske kemikalije v omarah, ki so otrokom nedostopna?
☐	☐	Ali imate nastavljen termosta za gretje vode na največ 50 stopinj Celzija?
☐	☐	Ali so vsi električni aparati (sušilnik za lase) pospravljene zunaj dosega otrok in iz-taknjeni iz elektrike?
☐	☐	Ali so vse električne vtičnice prekrite s ščitniki?

*Seznam zdravstvenih ustanov, kjer lahko poiščete osebnega
pediatra in šolskega zdravnika svojemu otroku in mladostniku*

Mreža zdravstvenega varstva predšolskih otrok

	Zdravstveni dom	Naslov	Kraj
Ljubljana mesto	Ljubljana		
	Zdravstveni dom LJ. - enota Center	Metelkova 9	Ljubljana
	Bežigrad in Črnuče		
	Zdravstveni dom LJ. - enota Bežigrad	Kržičeva 10	Ljubljana
	Zdravstveni dom LJ. - enota Črnuče	Primožičeva ulica 1	Ljubljana
	Vič-Rudnik		
	Zdravstveni dom LJ. - enota Rudnik	Rakovniška ul.4	Ljubljana
	Zdravstveni dom LJ. - enota Vič	Postojnska 24	Ljubljana
	Moste-Polje		
	Zdravstveni dom LJ. - enota Moste	Prvomajska ul.5	Ljubljana
	Zdravstveni dom LJ. - enota Polje	Cesta 30. avgusta 2	Ljubljana
	Zdravstveni dom LJ. - amb. Jarše	Kvedrova 20	Ljubljana
	Šiška /Vodice, Dol pri Ljubljana/		
	Zdravstveni dom LJ. - enota Šiška	Derčeva 5	Ljubljana
	Šentvid		
	Zdravstveni dom LJ. - enota Šentvid	Ob zdravstvenem domu 1	Ljubljana
	Medvode		
	Zdravstveni dom Medvode	Ostroviharjeva 6	Medvode
Ljubljana okolica	Idrija-Cerkno		
	Zdravstveni dom Idrija	Otona Župančiča 3	Idrija
	Logatec		
	Zdravstveni dom Logatec	Notranjska 2	Logatec
	Vrhnika-Borovnica		
	Zdravstveni dom Vrhnika	Vodnikova 1	Vrhnika

Cerknica - Loška dolina		
Zdravstveni dom Cerknica	Cesta 4. maja 17	Cerknica
Kočevje /Osilnica, Kostel/		
Zdravstveni dom Kočevje	Roška 18	Kočevje
Ribnica /Loški potok, Sodražica/		
Zdravstveni dom Ribnica	Majnikova 1	Ribnica
Grosuplje /Dobropolje/		
Zdravstveni dom Grosuplje	Pod gozdom 14	Grosuplje
Ivančna Gorica		
Zdravstveni dom Ivančna Gorica	C II.grupe odredov 16	Ivančna Gorica
Litija		
Zdravstveni dom Litija	Partizanska pot 8a	Litija
Domžale /Mengeš, Lukovica, Moravče,Trzin/		
Zdravstveni dom Domžale	Mestni trg 2	Domžale
Zdravstvena postaja Moravče	Vegova 22	Moravče
Kamnik /Komenda/		
Zdravstveni dom Kamnik	Novi trg 26	Kamnik
Trbovlje		
Zdravstveni dom Trbovlje	Rudarska 12	Trbovlje
Zagorje ob Savi		
Zdravstveni dom Zagorje	Cesta zmage 1	Zagorje
Hrastnik		
Zdravstveni dom Hrastnik	Novi dom 11	Hrastnik
Novo mesto /Škocjan, Šentjernej, Dolenjske toplice, Žužemberk, Straža/		
Zdravstveni dom Novo mesto	Kandijska 4	Novo mesto
Zdravstvena postaja Šentjernej	Prvomajska cesta 5	Šentjernej
Črnomlje /Semič, Vinica/		
Zdravstveni dom Črnomelj	Delavska pot 4	Črnomelj

Zasavje

Novo mesto

	Zdravstveni dom	Naslov	Kraj
Novo mesto	Metlika		
	Zdravstveni dom Metlika	Cesta bratstva in enotnosti 73	Metlika
	Trebnje /Mirna peč, Mokronog/		
Ptuj	Zdravstveni dom Trebnje	Golijev trg 1	Trebnje
	Ormož		
	Zdravstveni dom Ormož	Ulica Dr.Horvata 4	Ormož
Maribor	Lenart		
	Zdravstveni dom Lenart	Maistrova 22	Lenart
	Slovenska Bistrica /Oplotnica,Poljčane, Makole, Pragersko, Šmartno na Pohorju/		
	Zdravstveni dom Slovenska Bistrica	Partizanska 30	Slovenska Bistrica
	Maribor /Duplek, Starše, Hoče-Slivnica, Šentilj, Pesnica, Kungota, Selnica ob Dravi, Ruše, Miklavž na Dravskem polju, Rače-Fram, Lovrenc na Pohorju, Ribnica na Pohorju/		
	Zdravstveni dom Dr.Adolfa Drolca	Vošnjakova 4	Maribor
	Zdravstvena postaja Tezno	Ptujska 184	Maribor
	Zdravstvena postaja Nova vas	Cesta proletarskih brigad 71	Maribor
	Zdravstvena postaja Tabor	Jezdarska 10	Maribor
	Slovenj Gradec /Mislinja/		
Ravne	Zdravstveni dom Slovenj Gradec	Partizanska 16	Slovenj Gradec
	Radlje ob Dravi /Podvalaka, Ribnica, Vuzenica/		
	Zdravstveni dom Radlje ob Dravi	Mariborska 37	Radlje ob Dravi
	Ravne,Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem		
	Zdravstveni dom Ravne na Koroškem	Ob Suhi 11	Ravne na Koroškem
	Zdravstvena postaja Prevalje	Trg 58a	Prevalje
	Zd. postaja Črna na Koroškem	Center 144	Črna na Koroškem
	Zdravstvena postaja Mežica	Partizanska 17	Mežica
	Dravograd		
	Zdravstveni dom Dravograd	Trg 4.julija 2	Dravograd

Celje /Štore, Vojnik, Dobrna/			■ Celje
Zdravstveni dom Celje	Gregorčičeva 5	Celje	
Laško, Radeče /Rimske toplice/			
Zdravstveni dom Laško	Kidričeva 5	Laško	
Zdravstveni dom Radeče	Ulica OF 8	Radeče	
Slovenske Konjice /Vitanje, Zreče, Loče/			
Zdravstveni dom Slovenske Konjice	Mestni trg 18	Slovenske Konjice	
Šentjur			
Zdravstvena postaja Planina	Planina pri Sevnici 57	Planina pri Sevnici	
Velenje /Šoštanj, Šmartno ob Paki/			
Zdravstveni dom Velenje	Vodnikova 1	Velenje	
Zdravstvena postaja Šoštanj	Trg Jožeta Lampreta 1	Šoštanj	
Zdravstvena postaja Šmartno ob Paki	Šmartno ob Paki 125	Šmartno ob Paki	
Šmarje pri Jelšah /Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec, Bistrica ob Sotli/			
Zdravstvena postaja Rogaška Slatina	Celjska cesta 10	Rogaška Slatina	
Žalec /Vransko, Polzela, Prebold, Tabor, Braslovče/			
Zdravstveni dom dr. Jožeta Potrate	Prešernova 6	Žalec	
Brežice			■ Posavje
Zdravstveni dom Brežice	Černelčeva 10	Brežice	
Sevnica			
Zdravstveni dom Sevnica	Trg svobode 14	Sevnica	
Krško /Senovo, Kostanjevica/			
Zdravstveni dom Krško	Cesta krških žrtev 56	Krško	
Radovljica			■ Kranj
Zdravstveni dom Radovljica	Kopališka 7	Radovljica	
Bohinjska Bistrica /Bohinj, Bled/			
Zdravstveni dom Bohinjska Bistrica	Triglavska 15	Bohinjska Bistrica	
Zdravstveni dom Bled	Mladinska cesta 1	Bled	

	Zdravstveni dom	Naslov	Kraj
Kranj	Jesenice /Kranjska gora, Žirovnica/		
	Zdravstveni dom Jesenice	Titova 78	Jesenice
	Škofja Loka /Železniki, Žiri, Gorenja vas, Poljane/		
	Zdravstveni dom Škofja Loka	Stara cesta 10	Škofja Loka
	Zdravstvena postaja Železniki	Racovnik 29	Železniki
	Zdravstvena postaja Žiri	Trg svobode 3	Žiri
	Zdravstvena postaja Gorenja vas	Trata 7	Gorenja vas
	Kranj		
Nova Gorica	Zdravstveni dom Kranj	Gospodsvetska 10	Kranj
	Nova Gorica /Kanal, Miren, Brda/		
	Zdravstveni dom Nova Gorica	Rejčeva ul.4	Nova Gorica
	Zdravstveni dom Šempeter pri Gorici	C.Prekomorskih brigad 25	Šempeter pri Gorici
	Ajdovščina /Vipava/		
	Zdravstveni dom Ajdovščina	Tovarniška c.3/a	Ajdovščina
	Zdravstvena postaja Vipava	Beblerjeva 5	Vipava
	Tolmin /Kobarid, Bovec, Trenta, Breginj, Podbrdo, Kobarid, Most na Soči/		
Koper	Zdravstveni dom Tolmin	Prešernova 6	Tolmin
	Zdravstvena postaja Kobarid	Trg svobode 3a	Kobarid
	Koper /Olmo/		
	Zdravstveni dom Koper	Dellavalle Luciano 3	Koper
	Izola		
	Zdravstveni dom Izola	Ul. Oktobrske revolucije 11	Izola
	Sežana /Divača, Komen, Hrpelje, Kozina/		
	Zdravstveni dom Sežana	Partizanska 24	Sežana
	Postojna /Pivka/		
	Zdravstveni dom Postojna	Prečna 2	Postojna
	Ilirska Bistrica /Podgrad,Knežak, Pregarje, Žabiče/		

Zdravstveni dom Ilirska Bistrica	Gregorčičeva 8	Ilirska Bistrica	 Murska Sobota
Ljutomer /Križevci, Razkrižje, Veržej/			
Zdravstveni dom Ljutomer	Ul.I.slovenskega tabora 1	Ljutomer	
Lendava /Odranci, Turnišče, Črenševci, Kobilje, Dobrovnik, Velika Polana/			
Zdravstveni dom Lendava	Kidričeva 34	Lendava	
Murska Sobota /Puconci, Moravske toplice, Beltinci, Tišina,Cankova, Zg. Petrovci, Šalovci, Hodoš,Kuzma, Rogaševci, Grad/			
Zdravstveni dom Murska Sobota	Grajska 22	Murska Sobota	
Gornja Radgona /Radenci, Sveti Jurij/			
Zdravstveni dom Gornja Radgona	Partizanska 40	Gornja Radgona	

Mreža zdravstvenega varstva šolskih otrok in mladostnikov

Zdravstveni dom	Naslov	Kraj	 Ljubljana mesto
Center			
Zdravstveni dom LJ. - enota Center	Metelkova 9	Ljubljana	
Bežigrad in Črnuče			
Zdravstveni dom LJ. - enota Bežigrad	Kržičeva 10	Ljubljana	
Zdravstveni dom LJ. - enota Črnuče	Primožičeva ulica 1	Ljubljana	
Vič-Rudnik			
Zdravstveni dom LJ. - enota Rudnik	Rakovniška ul.4	Ljubljana	
Zdravstveni dom LJ. - enota Vič	Postojnska 24	Ljubljana	
Moste-Polje			
Zdravstveni dom LJ. - enota Moste	Prvomajska ul.5	Ljubljana	
Zdravstveni dom LJ. - enota Polje	Cesta 30. avgusta 2	Ljubljana	
Šiška /Vodice, Dol pri Ljubljani/			
Zdravstveni dom LJ. - enota Šiška	Derčeva 5	Ljubljana	

	Zdravstveni dom	Naslov	Kraj
Ljubljana mesto	Šentvid		
	Zdravstveni dom Lj. - enota Šentvid	Ob zdravstvenem domu 1	Ljubljana
	Medvode		
Ljubljana okolica	Zdravstveni dom Medvode	Ostroviharjeva 6	Medvode
	Idrija-Cerkno		
	Zdravstveni dom Idrija	Otona Župančiča 3	Idrija
	Logatec		
	Zdravstveni dom Logatec	Notranjska 2	Logatec
	Vrhnika-Borovnica		
	Zdravstveni dom Vrhnika	Vodnikova 1	Vrhnika
	Cerknica - Loška dolina		
	Zdravstveni dom Cerknica	Cesta 4. maja 17	Cerknica
	Kočevje /Osilnica, Kostel/		
	Zdravstveni dom Kočevje	Roška 18	Kočevje
	Ribnica /Loški potok, Sodražica/		
	Zdravstveni dom Ribnica	Majnikova 1	Ribnica
	Grosuplje /Dobropolje/		
	Zdravstveni dom Grosuplje	Pod gozdom 14	Grosuplje
	Ivančna Gorica		
	Zdravstveni dom Ivančna Gorica	C II.grupe odredov 16	Ivančna Gorica
	Litija		
	Zdravstveni dom Litija	Partizanska pot 8a	Litija
	Domžale /Mengeš, Lukovica, Moravče, Trzin/		
	Zdravstveni dom Domžale	Mestni trg 2	Domžale
	Kamnik /Komenda/		
	Zdravstveni dom Kamnik	Novi trg 26	Kamnik
Zasavje	Trbovlje		

Zdravstveni dom Trbovlje	Rudarska 12	Trbovlje	
Zagorje ob Savi			
Zdravstveni dom Zagorje	Cesta zmage 1	Zagorje	
Hrastnik			
Zdravstveni dom Hrastnik	Novi dom 11	Hrastnik	
Novo mesto /Škocjan, Šentjernej, Dolenjske toplice, Žužemberk, Straža/			Novo mesto
Zdravstveni dom Novo mesto	Kandijska 4	Novo mesto	
Zdravstvena postaja Šentjernej	Prvomajska cesta 5	Šentjernej	
Črnomelj / Semič, Vinicapetrastvolja.netpepppp/			
Zdravstveni dom Črnomelj	Delavska pot 4	Črnomelj	
Metlika			
Zdravstveni dom Metlika	Cesta bratstva in enotnosti 73	Metlika	
Trebnje /Mirna peč, Mokronog/			
Zdravstveni dom Trebnje	Golijev trg 1	Trebnje	
Ormož			Ptuj
Zdravstveni dom Ormož	Ulica Dr.Horvata 4	Ormož	
Ptuj			
Zdravstveni dom Ptuj	Potrčeva 14	Ptuj	
Lenart			Maribor
Zdravstveni dom Lenart	Maistrova 22	Lenart	
Slovenska Bistrica /Oplotnica,Poljčane, Makole;Pragersko, Šmartno na Pohorju/			
Zdravstveni dom Slovenska Bistrica	Partizanska 30	Slovenska Bistrica	
Maribor /Duplek, Starše, Hoče-Slivnica, Šentilj, Pesnica, Kungota, Selnica ob Dravi, Ruše, Miklavž na Dravskem polju, Rače-Fram, Lovrenc na Pohorju, Ribnica na Pohorju/			
Zdravstveni dom Dr.Adolfa Drolca	Vošnjakova 4	Maribor	
Zdravstvena postaja Tezno	Ptujska 184	Maribor	
Zdravstvena postaja Nova vas	Cesta proletarskih brigad 71	Maribor	
Zdravstvena postaja Tabor	Jezdarska 10	Maribor	

	Zdravstveni dom	Naslov	Kraj
Ravne	Slovenj Gradec /Mislinja/		
	Zdravstveni dom Slovenj Gradec	Partizanska 16	Slovenj Gradec
	Radlje ob Dravi /Podvleka, Ribnica, Vuzenica/		
	Zdravstveni dom Radlje ob Dravi	Mariborska 37	Radlje ob Dravi
	Ravne,Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem		
	Zdravstveni dom Ravne na Koroškem	Ob Suhi 11	Ravne na Koroškem
	Zdravstvena postaja Prevalje	Trg 58a	Prevalje
	Dravograd		
Celje	Zdravstveni dom Dravograd	Trg 4.julija 2	Dravograd
	Celje /Štore, Vojnik, Dobrna/		
	Zdravstveni dom Celje	Gregorčičeva 5	Celje
	Laško, Radeče /Rimske toplice/		
	Zdravstveni dom Laško	Kidričeva 5	Laško
	Slovenske Konjice /Vitanje, Zreče, Loče/		
	Zdravstveni dom Slovenske Konjice	Mestni trg 18	Slovenske Konjice
	Šentjur		
	Zdravstvena postaja Planina	Planina pri Sevnici 57	Planina pri Sevnici
	Velenje /Šoštanj, Šmartno ob Paki/		
	Zdravstveni dom Velenje	Vodnikova 1	Velenje
	Zdravstvena postaja Šoštanj	Trg Jožeta Lampreta 1	Šoštanj
	Zdravstvena postaja Šmartno ob Paki	Šmartno ob Paki 125	Šmartno ob Paki
	Šmarje pri Jelšah /Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec, Bistrica ob Sotli/		
	Zdravstvena postaja Rogaška Slatina	Celjska cesta 10	Rogaška Slatina
Posavje	Žalec /Vransko, Polzela,Prebold, Tabor, Braslavče/		
	Zdravstveni dom dr.Jožeta Potrate	Prešernova 6	Žalec
	Brežice		
	Zdravstveni dom Brežice	Černelčeva 10	Brežice

Sevnica			Kranj
Zdravstveni dom Sevnica	Trg svobode 14	Sevnica	
Zdravstvena postaja Krmelj	Krmelj 53	Krmelj	
Krško /Senovo, Kostanjevica/			
Zdravstveni dom Krško	Cesta krških žrtev 56	Krško	
Radovljica			
Zdravstveni dom Radovljica	Kopališka 7	Radovljica	
Bohinjska Bistrica /Bohinj, Bled/			
Zdravstveni dom Bohinjska Bistrica	Triglavska 15	Bohinjska Bistrica	
Zdravstveni dom Bled	Mladinska cesta 1	Bled	
Tržič			
Zdravstveni dom Tržič	Blejska 10	Tržič	
Jesenice /Kranjska gora, Žirovnica/			
Zdravstveni dom Jesenice	Titova 78	Jesenice	
Škofja Loka /Železniki, Žiri, Gorenja vas, Poljane/			
Zdravstveni dom Škofja Loka	Stara cesta 10	Škofja Loka	
Zdravstvena postaja Železniki	Racovnik 29	Železniki	
Zdravstvena postaja Žiri	Trg svobode 3	Žiri	
Zdravstvena postaja Gorenja vas	Trata 7	Gorenja vas	
Kranj			
Zdravstveni dom Kranj	Gospodsvetska 10	Kranj	
Nova Gorica /Kanal, Miren, Brda/			Nova Gorica
Zdravstveni dom Nova Gorica	Rejčeva ul.4	Nova Gorica	
Zdravstveni dom Šempeter pri Gorici	C.Prekomorskih brigad 25	Šempeter pri Gorici	
Ajdovščina /Vipava/			
Zdravstveni dom Ajdovščina	Tovarniška c.3/a	Ajdovščina	
Zdravstvena postaja Vipava	Beblerjeva 5	Vipava	

	Zdravstveni dom	Naslov	Kraj
Nova Gorica	Tolmin /Kobarid, Bovec, Trenta, Breginj, Podbrdo, Most na Soči/		
	Zdravstveni dom Tolmin	Prešernova 6	Tolmin
	Zdravstvena postaja Kobarid	Trg svobode 3a	Kobarid
Koper	Koper /Olmo/		
	Zdravstveni dom Koper	Dellavalle Luciano 3	Koper
	Izola		
	Zdravstveni dom Izola	Ul. Oktobrske revolucije 11	Izola
	Piran		
	Zdravstveni dom Piran	Župančičeva 2	Piran
	Sežana /Divača, Komen, Hrpelje, Kozina/		
	Zdravstveni dom Sežana	Partizanska 24	Sežana
	Postojna /Pivka/		
	Zdravstveni dom Postojna	Prečna 2	Postojna
	Ilirska Bistrica /Podgrad,Knežak, Pregarje, Žabiče/		
	Zdravstveni dom Ilirska Bistrica	Gregorčičeva 8	Ilirska Bistrica
Murska Sobota	Ljutomer /Križevci, Razkrižje, Veržej/		
	Zdravstveni dom Ljutomer	Ul.I.slovenskega tabora 1	Ljutomer
	Lendava /Odranci, Turnišče, Črenševci, Kobilje, Dobrovnik, Velika Polana/		
	Zdravstveni dom Lendava	Kidričeva 34	Lendava
	Murska Sobota /Puconci, Moravske toplice, Beltinci, Tišina, Cankova, Zg. Petrovci, Šalovci, Hodoš, Kuzma, Rogaševci, Grad/		
	Zdravstveni dom Murska Sobota	Grajska 22	Murska Sobota
	Gornja Radgona /Radenci, Sveti Jurij/		
	Zdravstveni dom Gornja Radgona	Partizanska 40	Gornja Radgona

Mreža razvojnih ambulant

■ Razvojna ambulanta	■ Priimek zdravnika	■ Naslov	■ Kraj
Zdravstveni dom Celje	Planinšek-Bojović Marija	Gregorčičeva 5	Celje
Zdravstveni dom Domžale	Šušteršič Breda	Mestni trg 2	Domžale
Zdravstveni dom Idrija	Krapš Petek Neda	Otona Župančiča 3	Idrija
Zdravstveni dom Jesenice	Dolenc Veličković Tatjana	C. Maršala Tita 78	Jesenice
Zdravstveni dom Kranj	Dolenc Veličković Tatjana	Gospodsvetska 10	Kranj
Zdravstveni dom Koper	Semič-Maršič Marta	Dellavalle Luciano 3	Koper
Zdravstveni dom Krško	Rošker Janja	Cesta krških žrtev 132c	Krško
ZD Lj - enota Šiška	Drobež Janja	Derčeva 5	Ljubljana
ZD Lj - enota Center	Goluh Zdenka	Metelkova 9	Ljubljana
ZD Lj - enota Bežigrad	Keršič Anamarija Kastelic-Lapajne Danijela	Kržičeva 10	Ljubljana
ZD Lj - enota Vič-Rudnik	Selan Jožica	Postojnska ul. 24	Ljubljana
ZD Lj - enota Moste-Polje	Zavrl Nevenka	Prvomajska 5	Ljubljana
Splošna bolnišnica Murska Sobota	Kous Lenida	Ul. dr. Vrbnjaka 6	Murska Sobota
Zdravstveni dom Novo mesto	Dijana Majstorovič	Kandijska 4	Novo mesto
Zdravstveni dom Postojna		Prečna ulica 4	Postojna
Splošna bolnišnica dr. Jožeta Potrča	Neubauer Potočnik Tončka	Ptujska cesta 23-25	Ptuj
Zdravstveni dom Radovljica	Dolenc Veličković Tatjana	Kopališka c. 7	Radovljica
Splošna bolnišnica Slovenj Gradec	Špegel Milan	Gospodsvetska 1	Slovenj Gradec
Zdravstveni dom Slovenska Bistrica		Partizanska 30	Slovenska Bistrica
Splošna bolnišnica Šempeter Oddelek za invalidno mladino Stara Gora	Karapandža Jurij Šavrič-Veličkov Hilda	Padlih borcev 13a	Šempeter pri Novi Gorici
Zdravstveni dom Škofja Loka	Križnar Štefka	Stara cesta 10	Škofja Loka
Zdravstveni dom Trbovlje		Rudarska ulica 12	Trbovlje
Zdravstveni dom Velenje	Jonko Nada	Vodnikova 1	Velenje

Mreža zasebnih ambulant in ordinacij

■ Zasebna ordinacija	■ Priimek zdravnika	■ Naslov	■ Kraj
Pediatrična alergološka in pulmološka amb.	Ljubica Deisinger	Jadranska c. 73	Ankaran
Ordinacija za pediatrijo	Lipovšek Marko	Černelčeva cesta 8	Brežice
Zdravstveno varstvo predšolskih otrok	Medicard d.o.o.	Trg 4. Julija 4	Dravograd
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	Perdan Anda	Trata 7	Gorenja vas
Zasebna pediatrična ordinacija	Potušek Kuhar Katarina	Novi dom 11	Hrastnik
Zasebna pediatrična ordinacija	Kauzlarič Ivan	Gregorčičeva cesta 8	Ilirska Bistrica
Zasebna ambulanta za otroke in mladino	Bernot Martina	Novi trg 26	Kamnik
Zasebna ambulanta za otroke in mladino	Ftičar Terezija	Novi trg 26	Kamnik
Zdravstveno varstvo predšolskih otrok	Odorčič Lidija	Kekčeva ulica 3	Kočevje
Zasebna pediatrična ordinacija	Paternoster Aleš	Gospodsvetska ulica 10	Kranj
Zasebni šolski dispanzer	Hostnik Jelka	Gospodsvetska ulica 10	Kranj
Ordinacija splošne medicine in pediatrije	Puževski Domagoj	Cesta krških žrtev 132 c	Krško
Ordinacija splošne medicine in pediatrije	Fodor Gustav	Slomškovo naselje 36	Lendava
Zdravstveno varstvo otrok in mladine	Andrenšek Helena	Prijateljeva ulica 2	Ljubljana
Specialistična pediatrična ordinacija	Jeler-Kačar Dora	Eipprova 3	Ljubljana
Alergološka ambulanta za otroke in mladino	Dovnik Igor	Lavričeva ulica 1	Maribor

Specialistična pediatrična ordinacija	Dovnik Igor	Borštnikova ulica 79	Maribor
Specialistična pediatrična ordinacija	Babič Cvetka	Kalohova ulica 18	Maribor
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	Vasle Janez	Zoranina ulica 3	Mengeš
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	Fuerst Karmen	Savinjska cesta 6	Mozirje
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	Mrhar Matjaž, Vlasta	Polzela 130	Polzela
Specialistična ambulanta za šolarje in mladino	Lazar-Daneu Vesna	Cesta solinarjev 1	Portorož
Ordinacija za mladino in družinsko medicino	Andolšek-Tominc Branka	Rogozniška cesta 32	Ptuj
Zdravstveno varstvo predšolskih otrok	Letonja-Jaušovec Lidija	Potrčeva cesta 49	Ptuj
Zasebna pediatrična ambulanta	Zrilić Iris	Potrčeva cesta 49	Ptuj
Ambulanta šolske in družinske medicine	Brkljačić Jasna	Partizanska ul. 30	Slovenska Bistrica
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	Unuk-Klančnik Irena	Mestni trg 17	Slovenske Konjice
Zasebna pediatrična ambulanta	Dabranin Damir	Mestni trg 17	Slovenske Konjice
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	MC Kac	Partizanska pot 16	Slovenj Gradec
Zdravstveno varstvo za odrasle in otroke	Verhovec Karmen	Goliev trg 3	Trebnje
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	Krese Harmina	Blejska cesta 10	Tržoč
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	Kržan Irena	Mladinska ulica 17	Vuzenica
Zdravstveno varstvo predšol. in šolskih otrok	Vitasan d.o.o	Cesta zmage 1	Zagorje ob Savi
Dispanzer za otroke in mladostnike	Mladenović, Mlakar	Prešernova ulica 6	Žalec

Priročnik za starše, mladostnice in mladostnike:

Vodnik po zdravstvenih pravicah otrok, mladostnic in mladostnikov

Izdajatelj:

UNICEF Slovenija

Avtorice:

prim. mag. Polona Brcar, dr. med.

Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, Trubarjeva 2, Ljubljana

prim. Marjana Kuhar, dr. med.

Pediatrična klinika Ljubljana, Vrazov trg 1, Ljubljana

mag. Mateja Rok Simon, dr. med.

Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, Trubarjeva 2, Ljubljana

Margareta Seher Zupančič, dr. med.

Zdravstveni dom Velenje, Vodnikova 1, Velenje

Nevenka Zavrl, dr. med.

Zdravstveni dom-enota Moste-Polje, Prvomajska 5, Ljubljana

Urednici:

prim. mag. Polona Brcar, dr. med.

dr. Andreja Črnak Meglič

Lektorica:

Živa Vidmar

Oblikovanje in prelom:

Petra Štrukelj

Študentka vizualnih komunikacij, ALU, mentor: Peter Skalar, red. prof.

Ilustracije:

Petra Štrukelj

Mentor: Zdravko Papič, izr. prof., somentor: Milan Erič, red. prof.

Naklada:

22.000 izvodov

Tisk:

Agencija Citrus, Tomo Strle s.p.

Izdajo publikacije sta podprla FIHO in Mestna občina Ljubljana.

Ljubljana, december 2007

UNICEF Slovenija
Pavšičeva 1
1000 Ljubljana
Slovenija

splet: www.unicef.si
e-pošta: info@unicef.si
telefon: +386.(0)1.583.80.80
telefaks: +386.(0)1.583.80.81
TRR: 02085-001741956



ISBN 961-90362-9-8